

ПЛОВДИВСКИ УНИВЕРСИТЕТ

ИЗДАНИЕ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ, НАУКА И КУЛТУРА

БРОЙ 7–8 (412–413), година XXIX

3 ноември 2011 година

50 години Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“

Направена бе първа копка на новата спортна зала

Юбилейният петдесети випуск
прекрачи прага на алма матер

на стр. 2

Премиерът Бойко Борисов и ректорът доц. Запрян Козлуджов заедно с официалните гости преди първата копка

Проф. Антонио Каналс от Испания
е новият Доктор хонорис кауза

на стр. 8

стр. 4

Духът на науката – дух в действие
ЕВРОПЕЙСКАТА НОЩ НА УЧЕНИТЕ В ПЛОВДИВ

В Броя ще прогледете още:

- Гранд майстор по бойни изкуства получи титлата Професор Емиритус
- Влияние на социалната среда върху личностните характеристики

- Фондация „Пигмалион“ присъди наградата за принос във филологията на проф. Инна Пелева
- Кратки бележки за един епохален труд

Юбилейният петдесети випуск прекрачи прага на алма матер

Тържествено бе открита новата академична година, която съвпада с 50-годишнината от основаването на Пловдивския университет. На официалната трибуна бяха заели места членовете на ректорското ръководство, деканите на факултети, както и специалните гости – кметът на Пловдив Славчо Атанасов, заместник-кметът Георги Титюков, ректорът на АМТИИ доц. д-р Василка Йончева, ректорът на Духовната семинария и протосингел на Пловдивската митрополия отец Добромир, заместник-ректорът на Медицинския университет проф. д-р Виктория Сарафян.

С встъпително слово към студентите от юбилейния випуск, преподавателите и гостите, които изпълниха Концертна зала, се обърна заместник-ректорът доц. д-р Жоржета Чолакова, която отбеляза някои факти, свързани с изминалата кандидатстудентска кампания. През настоящата година прагът на пловдив-

ската алма матер прекрачиха над 3500 първокурсници, като по този начин Университетът е изпълнил почти на 100% акредитирания държавен прием. Общият брой на студентите

по случай откриването на учебната година беше изпратил и министърът на образованието, младежта и науката проф. д-р Сергей Игнатов, който поради ангажименти в Брюксел не

първокурсниците се обърнаха кметът Славчо Атанасов, отец Добромир, председателят на Студентския съвет Самуил Шивачев и абсолюентът Енчо Тилев (словото публикуваме отделно).

Под звуците на студентския химн първокурсниците получиха от колегите си абсолюенти символите на Пловдивския университет – знамето, ключа и препис на Паисиевата „История славяноболгарская“. Университетските традиции при откриването на академичната година бяха обогатени с връчването на студентските книжки лично от ректора на хората, които са изкарали пълна шестница на кандидатстудентските изпити. През тази година 61 души са събрали максимален бал 36.

На всички студенти, преподаватели и служители на Пловдивския университет – честита и ползотворна нова учебна година!

„Пловдивски университет“

Откриването на новата учебна година

надхвърля 16 хил. души, които се обучават в 28 професионални направления и над 90 специалности.

Академично слово изнесе ректорът доц. д-р Запрян Козлуджов (публикуваме го отделно). Поздравителен адрес

можа да присъства. Той чести 50-годишния юбилей и пожелава на студентите и преподавателите да постигнат интелектуален потенциал, който да приобщи нацията и страната ни към бързо развиващия се свят. С приветствени думи към

Приветствие към първокурсниците от името на абсолюентите

Уважаеми г-н Ректор,
Уважаеми г-н Кмет,
Ваше Високоблагоевество,

Уважаеми преподаватели,
Скъпи колеги първокурсници!
Днешният ден е неповторим, единствен в годината, но много знаменателен и с това, че днес за петдесети път пловдивската Алма матер отваря врати за тези, които доброволно са избрали пътя на знанието. Този випуск има щастието да прекрачи прага на Университета, когато всички ние – студенти и преподаватели – чествуваме половинвековния юбилей на Пловдивския университет. Позволете ми, уважаеми преподаватели, да Ви поздравя от свое име и от името на всички настоящи студенти по случай нашия общ празник!

Скъпи колеги първокурсници,

Енчо Тилев

за мен е чест да бъда тук, защото си спомням вълнението, с което за първи път влязох в моя Университет. И когато разбрах, че трябва да застана пред Вас, ми се искаше да Ви кажа нещо, което да запомните, ако не за цял живот, то поне за четирите години на Вашето следване.

Но колкото и да се стараех да бъде различно, все се връщах към онова, което преди четири години аз научих от проф. Клео Протохристов. И затова се надявам, че ще повярвате в това, което ще кажа! Университетът е общност от хора, обединени от идеи и ценности, които не са от вчера или днес. Университетският дух не е в аудиторията или семинарната зала, не е в тогата като символ, не е в семестриалните изпити и дипломните работи. Истинският университет живее във всеки един, който вярва искрено, че науката служи за доброто на човека. Истинският университет е там, където няма користолюбие и човекоугодничество, а съзнание за достойно служение. Истинският университет е в свободата на духа и мисълта, в свободата на избора и готовността да понесеш отго-

ворност.

Знам, че Вие сте направили правилния избор – не защото трябва да го кажа по протокол, а защото съм напълно убеден в това. Днес Вие ставате наследници на делото на „един монах тъмен, непознат и бледен“, който отдаде живота си *Церкви и Отечеству на ползу*. Нека да бъдем и днес достойни за делото на св. Паисий Хилендарски! Знайте, че ако търсите знание и приемственост, Вие сте на правилното място, защото Пловдивският университет е истинска Алма матер за тези, които се чувстват негови възпитаници.

Скъпи колеги,
на добър час! Добре дошли в нашата Алма матер, добре дошли в Истинския Университет!

**Енчо Тилев –
абсолюент от специалност
Руски език и западен език**

Академично слово на ректора доц. д-р Запрян Козлуджов

Скъпи колеги – първокурсници,

Драги преподаватели и служители,

Уважаеми родители и гости,

Дами и господа,

Позволете ми преди да започна първото си ректорско слово по повод начало на академична учебна година да приветствам в качеството ми на символичен домакин на това тържество с традиционното българско „Добре дошли!“ официалните ни гости.

Скъпи първокурсници,

Не случайно преди малко използвах обръщението „колеги“. Първокурсници ще бъдете една година, а колеги – завинаги, защото днес вие се приобщавате към нашата университетска общност.

Днешният ден носи особена, символична знаковост, защото в университета ни за 50-ти пореден път се открива новата академична учебна година. Вашият випуск 2011 е юбилеен.

През този не малък времеви период висшето ни училище бележи непрекъснато възходящо развитие и постоянно защитава името си на стабилна, желана и престижна учебна и научна институция. Вярвам, че вашият юбилеен випуск за пореден път убедително ще покаже и докаже този факт.

Университетът ни е трети по големина, а и по значимост, в национален мащаб. В настоящия момент в него се обучават над 16 000 студенти по 28 професионални направления, представено от над 90 специалности. В структурата си той има 9 факултета, 1 департамент, 2 филиала и 1 колеж. Достатъчно е да се погледне законът за бюджета, за да се види, че ПУ е третото по големина висше училище в страната. Единици са университетите, чийто бюджет надхвърля 17 милиона лева към настоящия момент, а тъкмо той отчита абсолютно обективно както броя на студентите, така и цялата палитра на професионалните направления, по които

Доц. д-р Запрян Козлуджов

се провежда обучението.

След броени часове вратите на Университета ни ще прекратят над 3 400 новоприети бъдещи бакалаври, а през втората половина на октомври в 9-те ни факултета ще стартират 118 магистърски програми. Нашият университет е от класически тип. Моето убеждение е, че той трябва да продължи да развива и реализира класическата университетска идея. Това означава, че чрез своите факултети и специалности той трябва да се стреми да постига и представя „универсума“ на човешкото знание и познание. Съобразявайки се, разбира се, с предизвикателството на времето, ние трябва да продължим да съхраняваме и развиваме основните университетски принципи. Те са свързани с успешното осъществяване на социализацията на младите хора, с критическото обновяване и предаване на научните и културни традиции и заедно с това със създаване на модели на публично гражданско поведение, каквото университетът ни в последните години непрекъснато генерира.

Реализацията на тези принципи ПУ все по-успешно обвързва с динамично променящата се обществена среда. Като предлага нови специалности и магистърски програми, той се опитва адекватно да отговаря на актуалните потребности и да покрива нишите в полето на интелектуалния пазар. Убеден съм обаче, че образованието

и образоваността са ценности сами по себе си – от порядъка на извечните морални ценности. Университетското образование не е само и единствено прагматика. Практическите умения и компетенции трябва да са произведен продукт на една висока образованост. Защото именно тя олицетворява безсмъртната същност на човешкия разум. Мисията на университета е да я опазва, преподава и развива.

Скъпи първокурсници,

Искам да ви уверя, че не сте сбъркали с избора си. Той е правилен и точен, защото Университетът ни е не само една от най-могъщите образователни структури в България. Той е средище, в което младите хора не само се образоват, а формират нов начин на мислене, продължават процеса на своята социализация. Убеден съм, че вие сте енергични и умни. Наред с това ви е необходима солидна мотивация и целенасочени усилия, за да развиете потенциала, който носите. Най-важното е да осъзнаете и разберете, че държите съдбата и бъдещето си в собствените си ръце. Университетът наистина само може да ви помогне (разбира се при желание от ваша страна) да реализирате мечтите си по най-добрия за вас начин. За тази кауза ще работят и ще ви напътстват над 600 щатни преподаватели – от тях над 370 с докторски степени, 84 са професори, 203 са доценти.

Позволете ми в края на приветствието си да използвам една източна притча. Казват, че в Китай расте много специален сорт бамбук. Ако посеем едно негово семенце в подходяща почва, трябва да се въоръжим с търпение. И наистина, през първата година не се случва нищо – никакво стръкче не благоволява да излезе от земята, ни най-малко кълнче. На втората година също не. А на третата? Не повече от предишните. Тогава на четвъртата? Нищичко! И чак на петата година бамбукът показва връхче над земята. И тогава той израства 12 метра за

една година: какво впечатляващо „догонване“! И причината е проста – по време на четирите години, докато нищо не се появява на повърхността, бамбукът тайно развива изумителните си корени в почвата, благодарение на които в даден момент той е способен триумфално да се появи на бял свят. Защо разказвам тази притча! Тя ни учи на много и важни неща. Първо ни показва, че като не виждаме нещо да се случва, това не означава наистина, че то не се случва. После ни илюстрира как някои светкавични и понякога дори необикновени промени могат да са резултат на една бавна и неосезаема за нас еволюция. Тази притча доказва един закон на диалектиката – как количествените натрупвания могат да доведат до много важни качествени изменения.

Пожелавам ви да имате волята и силата да реализирате мечтите си!

На вашите преподаватели пожелавам творческо вдъхновение и позитивизъм.

Уважаеми колеги, само така можете да спечелите сърцата на своите студенти. Дайте им вяра, сила, възможности, обич, рамо, надежда, кураж, дисциплина, ценности, уважение, морал, принципи и те ще ви ги възвърнат многократно!

Уважаеми родители, от вас децата ви черпят сили, вяра и надежда. Ако вие сте техните корени, ние – преподавателите им – ще се опитаме да бъдем техните хоризонти. Да открием зора им към нови перспективи.

Драги първокурсници, пожелавам ви много сили, здраве и мъдрост по пътя, който сте си избрали! Учете, но не забравяйте и да се забавлявате, защото предстоят най-хубавите години от живота ви, които ще прекарате в прекрасния ни град и в нашия университет. Надявам се искрено, че ще дадете всичко от себе си ПУ да защити авторитета си на модерен европейски университет и когато го завършите, да се гордеете с това, че сте били точно негови студенти.

На добър час!

Духът на науката – дух в действие

Европейската нощ на учените в Пловдив

Весела Казашка

Доц. д-р Петя Бъркалова

Пловдивският университет за втора година се включи в Европейската нощ на учените. Преподаватели, студенти, ученици и граждани от град Пловдив се събраха на едно място, за да задоволят любопитството си, да получат удовлетворение, да се общат към една идея.

Подготовката кипеше месеци наред. В началото на септември медиите бяха поканени на пресконференция в Университета и успяха да „подгреят“ аудиторията. Пловдивчани очакваха с нетърпение забавните предизвикателства на тази нощ.

По предварително съставена програма, представена в цветен флаер, наречен „Пътна карта на Нощта на учените“ и тиражиран в над хиляда екземпляра, граждани от всички възрасти бяха „навирирани“ да проследят различни срещи, събития, лекции, презентации, демонстрации, както и концерта на формацията „Карандила Джуниър“. Изпълнителите на Ангел Тичалиев подгряха предварително обстановката като още през деня направиха дефиле по Главната улица на града, изпълнявайки любимите мелодии. Малките ромски изпълнители събраха публика и фенове още на Главната улица от разхождащите се през слънчевия 23-ти септември. Когато засвириха популярната мелодия от филма „Аризонска мечта“, всеки втори мобилен телефон наоколо бе включен на запис. Цялото дефиле бе придружено от репортер и камера на медийния ни партньор БНТ Пловдив. Материалът бе излъчен седмица по-късно в предаването „България днес“.

През 2011 година акцентът на Европейската нощ на учените в България беше върху химията в полза на обществото и икономиката и мястото на жените в науката. В Пловдив посланието на Университета, заложено и в програмата, беше: „Духът на науката е дух в действие“ и, надяваме се, очаквахме всеки участник да се почувства учен за една нощ. Насочихме събитията в три посоки:

- **Да осъзнаваме грамотността.** Да покажем, че образованието е скритото съкровище на всяко отделно семейство и на всяко общество като цяло. В основата на просперитета стои знанието. За младите хора има място в науката и възможности за реализация в академичните среди.

очуражихме младите хора да правят колекции, макети, да моделират, да се задълбочават и да търсят контакт с творческия дух в себе си.

Събитията в Пловдив бяха разположени на три места – в Биологическия факултет, при пеещите фонтани в Цар-Симеоновата градина и в Концертна зала. Домакин на академичната част от програмата беше Биологическият

вижда под микроскопа, в епруветката, в телескопа, е красивият спектакъл на Творческия дух на мирозданието – еднакво присъстващ в наблюдаваната материя и в нас самите.

В дебата на тема „Етичните предизвикателства пред модерните биотехнологии – ГМО, генна терапия, терапевтично клониране“ посетителите и гостите на Биологическия факултет можеха да споделят своите опасения и да потърсят компетентно мнение от д-р Теодора Коларова. Проведе се разговор за развитието и приложението на биоетиката в България, в това число медицинската етика, етиката в изследователската дейност и етичното третиране на всички живи организми, върху които се правят научни експерименти, етично отношение към животните, етика на биотехнологиите. Какви са отговорностите на българските професионалисти и как прилагат етичните норми и стандарти в професията си бяха сред дебатните въпроси.

Във фоайето на Биологическия факултет бяха разположени щандове, на които се предоставяха материали за някои от най-успешните проекти на Пловдивския университет. Споделянето на добри практики предизвика интереса на младите колеги, които се интересуват от тънкостите при управление на идеи, средства и екипи.

На езика на документалното кино, с помощта на колеги еколози, споделихме как всеки от нас може да защити природата, как да живеем със съвършенството на Земята и какви са нашите отговорности към природата като жители на тази планета.

Всички посетители можеха да разгледат и експозициите в коридорите на Биологическия факултет. Вратите бяха отворени и гостите можеха свободно да влязат да послушат, да участват в дебатите и да разгледат експозициите, да получат брошури, да погледат документалните филми.

Вечерта приключи с викторина и томбола, които бяха забавни както за най-малките посетители, така и за по-възрастните, които провериха знанията си по биология от училище.

Организатори и гости в началото на Нощта на учените

- **Да общуваме.** Да споделяме всички нови открития, всички тревоги и радости, които съпътстват ориентирането ни в бързо променящия се свят.

- **Да живеем със съвършенството на Земята.** Да бъдем чувствителни към заобикалящата ни свят – към хората, към растенията и животните, към общите ни природни ресурси.

Когато се говори за наука, често се казва, че не съществуват пречки или ограничения за научните изследвания и идеи. За съжаление, днес съществуват различни бариери – много често икономически, социални или етнически, които понякога не позволяват на много талантливи хора – особено на децата, да следват мечтите си, включително стремежите си към нови открития и изобретения. Партньорите по проекта си поставиха скромната цел да осигурят възможности и публичност на различни таланти, за да се покаже как науката работи и може да помогне на нашето общество и как и защо трябва да насърчаваме развитието на талантите при всички деца. В предварителни медийни изяви

факултет на Пловдивския университет, разположен над Античния театър. Там бяха съсредоточени презентациите, дискусиите и филмите. Там стартира откриването на вечерта – в късния следобед, в 17,00 часа, с презентации на млади учени от Пловдивския университет и списание „Обекти“. Те направиха презентации на теми: „Радиоактивност“ и „Нанотехнологии в козметиката“. Презентациите предизвикаха голям интерес сред посетителите, предимно млади хора. Г-жа Цикалова, представител на „Биовет“ АД – Пещера и доц. д-р Заря Ранкова, заместник-директор на Института по овощарство, представиха перспективите за бъдещо сътрудничество и провеждане на студентски практики и стажове.

Всеки човек вероятно крие в себе си любопитството на учения, но да бъдеш учен е призвание. То се открива и развива във времето. През цялата вечер като червена нишка се прокрадваше предупреждението, че има огромна разлика между трупане на информация и трупане на знания. Това, което се

Химици и физици сюрпризираха пловдивчани със светлинно шоу

Станимир МАНОЛОВ

На 23.09.2011 г. Пловдивският университет „Паисий Хилендарски“ организира за пореден път Европейска нощ на учените. Едно от събитията бе подготвеното съвместно от Химическия и Физическия факултет „Светлинно шоу“.

Мероприятието се проведе на Пеещите фонтани в Пловдив, но и този път мястото се оказа недостатъчно голямо за многобройните фенове на химичните и физични демонстрации, гости на града и посетители на бар „Симфония“. Бяха представени различни опити, показващи интересната и забавна страна на химията и физиката.

Шоуто стартира с кратко въведение, според което Вселената е пълна с всичко. Някои парченца от всичко са разбираеми, други – не, но в даден момент ни стават необходими. Водещите приканиха публиката да опознае Вселената, като започне да пита и изпробава различни нови неща. За това спомогнаха специално подготвената за целта викторина и подаръците, които получиха малките участници.

Демонстрациите започнаха с опита „Огнени букви“, които

разгоряха надписа „50 години ПУ“, тъй като светлинното шоу съвпадна с честването на 50-годишния юбилей на ПУ „Паисий Хилендарски“. После заваляха експлозии от горящи желирани мечета, получаване и подпалване на сапунени мехури и всичко това на фона на димна завеса, за която публиката получи строго предупреждение да не изпробва у дома.

Физическият факултет представи интересни опити, свързани с инертност на телата и реактивни движения. Тези, иначе сложни, физични понятия бяха представени нагледно от двама скейтбордисти, които се дърпат с въже, както и завъртане на платформа или задвижване на скейтборд с пожарогасител.

Оващите на публиката обра любовното обяснение на химик до химичка. То беше изпълнено на фона на химически хамелеони, разразяването на буря в епруветка, огън от капка вода и светкавици в различни цветове. Всичко това, допълнено с „изригването“ на химичните вулкани и „чудовищния“ пукот, който се получи при процес, наподобяващ запалването на кибрит, разрази такава буря на

Момент от химическите демонстрации

сцената, че „премести“ вулкана Етна от Сицилия на Пеещите фонтани.

Обстановката бе разчупена допълнително с участието на доброволци от публиката. Малките асистенти останаха очаровани от факта, че могат да превръщат жълти стотинки в „бели“ и се наредиха на опашка няколко пъти за символична „заплата“. После беше много трудно да бъдат свалени малките доброволци от сцената. Те останаха и с охота отговаряха на въпроси, участваха в опитите със сух лед, в получаването на химическа „паста за зъби“ и т.н. Физическият

факултет също покани доброволци да участват в опитите с жироскопи. Малките участници останаха очаровани и от балоните с хелий, и оптичните влакна.

Интерес за публиката представляваха и опитите от серията „Вавилонско чудо“. На приглушена светлина публиката видя ярко небесносияне в чашата с разтвор на луминол.

Във връзка с 50-годишния юбилей на Университета в края на демонстрациите екипът бе подготвил пламтящ в зелено надпис „50“, който след това бе загасен със сух лед. След заливането му с гореща вода ледът наподобяваше разпенен водопад. Ефектът беше неотразим!

На финала на шоуто, на фона на класическа музика и Рамщайн, Физическият факултет показва ефекта на тръбата на Рубенс.

Водещите изказаха благодарности на великолепната публика, която през цялото време ги подкрепяше с аплодисменти.

Мисля, че тази вечер всеки зрител си тръгна от шоуто не само с балон или подарък, а и с частица от всичко това в сърцето си!

➔ от стр. 4

Другите две градски събития бяха в Концертна зала и в Цар-Симеоновата градина.

Концертът на „Карандила Джуниър“ предложи уникална музика без аналог в западната култура – автентични цигански мелодии, примесени с елементи от българския и турския фолклор, джаз, реге и латино. Изпълнителите бяха 13 даровити ромски деца от сливения квартал „Надежда“, на възраст от 12 до 18 години, намерили своето призвание в музиката. Включването на този концерт в Европейската нощ на учените е солидаризиране на партньорите по проекта с идеята, че усилията на ръководителя на оркестъра Ангел Тичалиев заслужават подкрепа и публичност. Това е начин да накараме обществото да превъзмогне етническите

Духът на науката...

барииери, а също и да насърчава развитието на даровитите деца, като им помага да следват мечтите си. Концертът, под надслов „Пламенният дух на петолинието“, е първият концерт на формацията в концертна зала. Репертоарът включваше композиции от издадения тази година компакт диск на групата. Както казват критиците, докосва ни чист детски талант, култивиран и доразвит от големия музикант Ангел Тичалиев. Албумът „Гето Надежда“ съдържа 13 композиции, като всички аранжimenti са на Тичалиев. За уникалността на музиката им говори и фактът, че в албума на групата са гостували световно известни български музиканти като Милчо Левиев, Теодосий Спасов и Владимир Карпаров.

На концерта прозвучаха техни композиции в невероятен джаз-аранжмент.

За Карандила Джуниър е създаден и филмът „Ангел клуб“. През годините Ангел Тичалиев подарява на децата любовта си към музиката и мечтата, която сега грее в очите на всяко едно от тях – да станат професионални музиканти. Филмът разказва житейската история на Ангел, но паралелно с това проследява и осъществяването на една мечта – първото излизане на децата зад граница и първия им концерт във Виена на фестивала „Balkan Fever“.

В Цар-Симеоновата градина подготовката на Светлинното шоу започна още от ранния следобед. Колегите от Химическия и от Физическия факултет на Пловдивския университет

трескаво подготвяха представянето си.

Участници от Химическия факултет в Светлинното шоуто бяха студентите четвъртокурсници от специалност „Компютърна химия“ – Елисавета Ганчева и Слава Цонева, докторантите – Станимир Манолов, Лулчо Попов, Димитър Божилов, Лора Георгиева, Николина Милчева, Олга Тенева, Милена Стайкова, гл. ас. д-р Ст. Николова. Екипът от Физическия факултет бе в състав: доц. д-р Тинко Ефтимов, Георги Иванов, Ваня Плачкова, Емил Пенчев – докторант, и студентите Христо Димитров, Петър Дулов, Ивайло Алексиев, Апостол Берберов.

А сега предстоят много дни и нощи, през които творците на науката да правят своите изследвания и открития, които да ни представят след време.

До следващата Нощ на учените!

Стартираха юбилейните празници

Официалните чествания по случай 50-годишнината на Пловдивския университет бяха открити на 10 октомври в 6. аудитория от ректора доц. д-р Запрян Козлуджов. Той честити юбилея на всички преподаватели, студенти и служители в Университета.

Форматът, в който преми-на откриването, бе определен от доц. Запрян Козлуджов като разширен Ректорски съвет. Поканени бяха деканите на факултети, ръководителите на катедри, преподаватели, студенти, представители на медиите. Подобни разширени заседания на Ректорския съвет ще се провеждат няколко пъти в годината, когато трябва да се отбележат или обсъдят важни за цялата академична общност събития и проблеми.

В експозите си ректорът акцентира на някои факти, свързани с настоящото състояние на Университета. Изминалата кандидатстудентска кампания е била изключително успешна – местата в бакалавърската степен са запълнени почти на 100%, което е потвърждение на една трайна тенденция на интерес към нашето висше училище. И то на фона на демографския срив и икономическата криза. ПУ отдавна се е утвърдил като

Доц. Жоржета Чолакова и доц. Запрян Козлуджов представят юбилейния алманах

втория в страната класически университет и трети по големина и субсидия в страната. Деканът на факултета по математика и информатика проф. д-р Асен Рахнев съобщи, че пловдивската алма матер в момента е на 2629 позиция в световната класация при участието в нея на 15 хиляди университета.

Вече започна изграждането на спортната зала, за което е осигурено финансиране и е изготвена проектната документация. За нуждите на учебния процес е планирано изграждането на учебно-аудиторен комплекс, включващ 2 аудитории, 5 семинарни зали, 5 лаборатории

и център от типа „бизнес инкубатор“. За нуждите на Университета Община Пловдив е предоставила за безвъзмездно ползване в продължение на 10 години къща на ул. „Кирил Нектариев“, на която предстои известен ремонт.

Програмата на официалното откриване имаше няколко акцента. Първият беше филм, посветен на Пловдивския университет. В него ректорът и деканите направиха кратък исторически обзор, спряха се на настоящото състояние на университета, отделните факултети и реализацията на техните възпитаници.

Заместник-ректорът доц. д-р Жоржета Чолакова представи

юбилейния алманах, който по същество е и първата история на Пловдивския университет. Алманахът съдържа информация за всички структурни звена от основаването през 1961 г. до наши дни, като е богато илюстриран с множество снимки. Сам по себе си той е и едно полиграфско бижу. Заслугата за това алманахът да има както историческа, така и библиофилска стойност е на много хора, но най-вече на доц. Чолакова, на проф. Никола Балабанов, на когото бе първоначалната идея и който също изключително активно участваше в целия процес на подготвянето му, на коректорката гл. ас. Гертана Иванова, на Георги Ташков и Георги Кърнев, а и на останалите от екипа на Университетското издателство.

Третият акцент беше юбилейната изложба с фотоси, ситуирана на първия етаж в Ректората. Тя проследява различните периоди в развитието на висшето ни училище, а идеята е, по думите на доц. Ж. Чолакова, тя да остане постоянна и само да се допълва с нови снимки, илюстриращи важни факти и събития от академичния живот. Тук основната заслуга е на Станислав Боянов от Философско-историческия факултет и Стефан Стоянов от видеоцентъра.

Славянската култура в web-пространството

Официален партньор и гост на тазгодишното 67-мо издание на Международния технически панаир в Пловдив бе Русия – в лицето на Министерството на енергетиката и Министерството на образованието на Руската федерация. Акцент в богатата делова и културна програма на седмдневния Форум на иновациите бе състоялата се на 27 септември кръгла маса на тема „Славянската култура в web-пространството“ – инициатива на УНИБИТ-София и Московския държавен университет по печата „Иван Федоров“, реализирана със съдействието на Центъра за руски език и култура на Пловдивския университет.

На тържественото откриване на форума присъстваха г-н Метелкин, съветник по въпросите на образованието в посолството на РФ, ректорите на трите авторитетни университета, руски и български

Момент от откриването на международния форум в Панаира

експерти в областта на книгоиздаването, полиграфията, рекламата, средствата за масова информация, студенти, преподаватели, представители на широката общественост, журналисти.

На вниманието на публика-

та бяха предложени 10 презентации, посветени на ролята на университетите като фактор за популяризацията и запазването на традициите на славянската култура, „цифровите“ библиотеки в съвременните образователни модели, национална-

та специфика на различните шрифтове кирилица, както и основните тенденции в развитието на пазара на електронни издания в Русия и България. Оживените дискусии върху промените, настъпили с въвеждането на кирилицата в новата медиареалност, коментарите относно бъдещето на феномена „славянска култура“ потвърдиха всеобщата увереност, че Интернет, като глобална информационна среда днес, в голяма степен определя развитието на отделните езици и национални култури, а съвместната работа в тази насока укрепва позициите на славянските народи в европейската и световна култура и икономика.

След приключването на форума ректорите на университетите съорганизатори обсъдиха възможностите за активизация на студентския обмен и перспективите за научно сътрудничество.

Направена бе първа копка на новата спортна зала

Първата копка на новата учебно-тренировъчна спортна зала на Пловдивския университет се състоя на 14 октомври. Това значимо не само за Университета, но и за Пловдив, събитие бе почетено от множество студенти, преподаватели, спортни дейатели, политици, сред които премиерът Бойко Борисов, вицепремиерът и министър на финансите Симеон Дянков, областният управител Иван Тотев, народни представители, кметове.

Съоръжението ще бъде построено върху собствен терен, в близост до Новата сграда на ПУ, като инвестицията е в рамките на 4 млн. лв., от които държавната субсидия е 3,5 млн. лв. и 500 хил. лв. собствени средства на Университета. Залата ще бъде на два етажа с обща разгърната площ над 4000 кв. м, с трибуни за 1100 зрители, а на прилежащия терен ще бъдат построени игрища за футбол, волейбол, баскетбол и хандбал.

В качеството на домакин, ректорът доц. д-р Запрян Козлуджов приветства гостите и заяви: „Дойде времето за

Отляво надясно: Христо Стоичков, Иван Тотев, Симеон Дянков и доц. Запрян Козлуджов

реализация на този проект и съм изключително доволен, че премиерът е отново тук, защото неговото присъствие е гаранция, че този проект ще се случи. Тук е и другият гарант – вицепремиерът и министър на финансите г-н Симеон Дянков, с когото сме постигнали пълни договорености относно финансирането. Надявам се, че само след десетина месеца отново ще поканим г-н премиера, за да открие този обект, който е от огромно значение не само за

Университета, но и за града.

Преди да направи символичната първа копка Бойко Борисов се обърна към присъстващите с думите: „Не може да има добро образование без здрав дух и здрав тяло. Надявам се, че ще строите бързо и залата ще е готова в определения срок, за да има къде да спортуват студентите.“

Ректорът даде думата и на Христо Стоичков, който бе живата връзка между правител-

ството и Университета и който допринесе изключително много за финализирането на предварителния етап на проекта. Големият български футболист благодари на Б. Борисов и С. Дянков за тяхната отзивчивост и експедитивност, за да може ПУ и пловдивчани да имат едно модерно спортно съоръжение. Доц. Козлуджов обяви, че в знак на признателност и заради големия принос към българския спорт Христо Стоичков ще бъде предложен за Доктор хонорис кауза на Университета.

И малко предистория – преди две години Анелия Дакова, Зорница Танева, Самуил Шивачев и останалите от Студентския съвет заедно с доц. Запрян Козлуджов (тогава заместник-ректор) успяха да поведат студентите на протести и буквално да отвоюват терена, на който сега започва строителството на спортната зала. Да се надяваме, че от следващата учебна година много поколения студенти наистина ще реализират максимално „Здрав дух – в здраво тяло“!

„Пловдивски университет“

Преподавателите по изобразително изкуство участваха в Нощта на галериите и музеите с изложба, посветена на 50-годишнината на ПУ

Гл. ас. д-р Методий АНГЕЛОВ

Изобразителното изкуство, като материален израз на духовния живот на човека, става повод за екзотичната празнична нощ в нашия град, известен със своите художествени традиции. Пловдивският университет, обучаващ студенти по изобразително изкуство, не остана настрана от културния патос, обхванал артистичните среди. Преподавателите – художници от катедра „Естетическо възпитание“, организираха изложба със свои творби и с това дадоха приноса си за утвърдило се вече културно събитие в града

под тепетата – „Нощта на галериите и музеите“. Така те се вписаха в общия културен фон и в празничната атмосфера, която цареше в Стария град. Със свои творби участват проф. д-р Бисер Дамянов, проф. Стефан Лютаков, доц. д-р Даниела Маркова, гл. ас. д-р Методий Ангелов, докторант Панайот Панайотов, гл. ас. Константин Анастасов и хоноруван преподавател Борис Богданов. Изложбата беше открита от заместник-декана по учебната част на Педагогическия факултет и участник в излож-

Участници и гости при откриване на изложбата

бата доц. д-р Даниела Маркова. На коктейла при откриването присъстваха деканът на

Педагогическия университет проф. д-р Дора Левтерова, както и много гости.

Химическият факултет отбелязва юбилея на Университета с международна конференция

Химическият факултет отбелязва 50-годишния юбилей на ПУ „Паисий Хилендарски“ с **МЕЖДУНАРОДНА КОНФЕРЕНЦИЯ ПО ХИМИЯ** – 9. Cemistry Conference (<http://9cc.argon.uni-plovdiv.bg/>), която се състоя от 14 до 16 октомври 2011 г. Конференцията бе открита от декана доц. д-р Илиян Иванов, а приветствие към участниците във форума отправи ректорът доц. д-р Запрян Козлуджов.

Участниците и гостите на конференцията присъстваха на тържествената церемония по връчването на почетния диплом за удостоверяването със званието *Доктор хонорис кауза* на извънния учен в областта на аналитичната химия и инструменталния анализ проф. Антонио Каналс. Дипломът, огласен на старобългарски от доц. д-р Христина Тончева, бе връчен лично от ректора доц. Козлуджов.

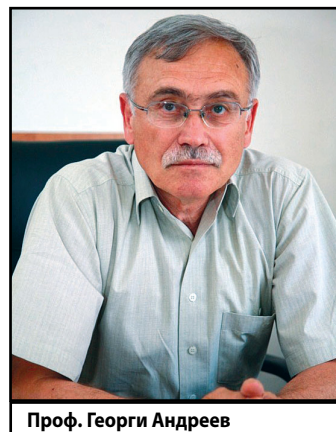
Антонио Каналс е професор към Катедрата по аналитична химия и хранителна химия в Университета в Аликанте, Испания. Научната му продукция включва над 90 научни статии, 5 патента, 6 книги и 10 глави в книги, 16 доклада на научни конгреси. В базата на Web of Science и SCOPUS с неговото име се откриват 75 публикации с общо 621 цитата. До момента той има общо 11 съвместни публикации с колеги от ПУ. Проф. Каналс е рецензент в престижни списания като: „Química Analítica“, „Spectrochimica Acta, Part B“, „Journal of Analytical Chemical Spectrometry“, „The Analyst“, „Analytical Chemistry“, „Journal of Environmental Monitoring“, „Spectroscopy Letters“, „Analytical and Bioanalytical Chemistry“, „Environmental Engineering Science“, „Measurement Science and Technology“, „Chromatographia“, „Journal of Chromatography Part A“, „Journal of Separation Science“, „Analytical Chimica Acta“, „Talanta“. Ръководител е на 9 защитили докторанти. Един от настоящите му докторанти, със стипендия в Аликанте, е Николай Ковачев – възпитаник на ПУ. Благодарение на проф. Каналс през 2010 г. бе осигурена и втора стипендия за български докторант, която за съжаление не бе оползотворена. Активното сътрудничество между ПУ и проф. Каналс започва от 1996 г. с подкрепата на индивидуален ТЕМПУС проект. С негова помощ в Химическия факултет бе реализиран структурен съвместен европейски проект S-JEP TEMPUS 12451-97 „Developing of Bachelor Degree in Chemistry“ 1998-2000 г. От 2000 година проф. Каналс участва в преподавателските мобилности

по програма ЕРАЗЪМ и всяка година (вече 11 поред) е гост лектор на бакалавърски и магистърски курсове в Катедрата по аналитична химия при ПУ. В резултат на личната му ангажираност се поддържат и актуализират сключените билатерали за обмен на студенти по ЕРАЗЪМ с Университета в Аликанте. Там до настоящия момент мобилност по тази европейска програма са осъществили 18 наши студенти. Проф. Каналс спомогна за реализирането на академични мобилности и на преподаватели от ПУ – проф. Андреев, проф. Венков, доц. Иванов, доц. Кметов, доц. Стефанова, гл. ас. д-р Симитчиев, гл. ас. Георгиева.

В три проекта, ръководени от проф. Каналс, участват и изследователи от ПУ. Чрез него Изследователската група по атомна спектроскопия (ИГАС) при ПУ бе включена към работната група DW 005/04 „Microwaves and ultrasound activation in chemical analysis“ в международния кон-

тия и споменати хора, свързани със съвместните академични дейности, в които проф. Каналс е бил ангажиран. Акцентът в словото му обаче бе върху чисто човешките отношения и изграденото топло приятелство с много колеги от ХФ и техните семейства. Той сподели удовлетворението си, че се е чувствал полезен, разбирайки тежките промени и колебания, с които бе белязан преходът на България към Европа и съпричастен към развитието на ХФ по този път. С топлотата на словото си проф. Каналс успя дълбоко да затроне присъстващите, като дори и тези, които не разбираха добре казаното на английски, имаха възможност да прочетат съпътстващия на мултимедия български превод и да усетят възлението в гласа му.

Тържествената атмосфера продължи и с връчването на почетен знак и грамота на проф. д-рн Георги Андреев – по повод неговата 70-годишнина. За близо 40 години преподавателска работа

Проф. Георги Андреев

материали на фирмите спонсори на конференцията – *TEAM ООД, Неохим АД, Лабораторна техника инженеринг ООД, Лабимекс ООД, АСМ2 ООД и Хрома ООД*.

На постерната сесия в Дома на учените в Стария град бяха представени 64 постера, отразяващи научните изследвания на 177 автори, в това число и съвместни разработки на изследователи от България, Великобритания, Германия, Испания, САЩ, Сърбия, Словакия, Франция, Финландия, Чехия и Япония.

В рамките на конференцията се проведе и работен семинар на тема „Анализ на следови компоненти в храни“, планиран в активностите и финансиран от проекта по 7-ма Рамкова програма BioSupport. В семинара участва и партниращата фирма *Комихрис ООД*. Тук лектори бяха проф. Ервин Розенберг и д-р Кристоф Пулс от Техническият университет във Виена, Австрия, д-р Лорена Видал от Университета в Хелзинки, Финландия, и д-р Димитър Христов – Агенция по храни и лекарства на САЩ. Лекциите бяха съпроводени с доста въпроси и дискусии, в които изненадващо участваха много колеги и гости извън проекта BioSupport. Проведена бе и кръгла маса с обсъждане на възможностите за разширяване на сътрудничеството и партньорството на участниците в групата FBA – Food and Bioproducts Analysis, работеща към BioSupport проекта.

Чувство на заслужена гордост сред колегиума предизвика последният лектор – д-р Христов, който е възпитаник на ХФ на ПУ и в момента реализира успешна кариера във Вашингтон, САЩ. За един университет 50 години са „детска възраст“. Независимо от това и независимо от факта, че обитават сграда под наем, химичите в Пловдивския университет имат самочувствието, че са част от модерния академичен свят.

Химически факултет

Отдясно-наляво: проф. Антонио Каналс, деканът на Химическия факултет доц. Илиян Иванов и ректорът доц. Запрян Козлуджов

сориум по програма COST D32 „Chemistry in high energy microenvironments“. За периода 2004–2008 г. чрез COST проекта са реализирани 6 командировки на изследователи от ИГАС, а ПУ бе домакин на международна COST среща през декември 2006 г. В два критични момента проф. Каналс финансово подкрепи ИГАС, като достави скъпо струващи резервни части, необходими за работата на ICP-MS спектрометъра на ПУ.

Сега той активно участва в работните програми на текущи проекти на колективи от ПУ: GAMA DO-02-70 и ДДВУ 02/39 на НФНИ, FP7-REGPOT – BioSupport (член на Advisory board на BioSupport).

Силно възлущащо и много лично бе словото, с което проф. Каналс благодари на „втория“ си Университет за присъденото му високо отличие. В ретроспективен план бяха проследени съби-

той допринесе много за развитието на Химическия факултет и на Университета. Той бе ръководител на Катедрата по аналитична химия, декан на ХФ и в предходния мандат заместник-ректор по наука и международно сътрудничество.

След коктейлно тържество с шампанско, пленарната сесия на 9-та Конференция по химия бе открита от новия Доктор хонорис кауза проф. Каналс. С голям интерес бяха изслушани и останалите поканени лектори – проф. Курт Вармуца от Техническият университет във Виена и проф. Марк Молони от Оксфорд, Великобритания. Последният доклад бе на проф. д-рн Цонко Колев – носител на наградата „Питагор“ за 2011 г. и представител на домакините от ХФ.

Участниците и гостите в конференцията имаха възможност да посетят щандовете и да се снабдят с информационни

Юбилейна студентска научна сесия по физика

Анелия ДАКОВА

Физическият факултет съвместно със Студентския съвет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ организира *Юбилейна студентска научна сесия*, посветена на 50-годишнината от основаването на Университета. Тя се проведе на 21, 22 и 23 октомври 2011 г.

На официалното откриване, състояло се 21-ви в 5. аудитория, участниците в конференцията бяха приветствани от заместник-ректора по наука и международно сътрудничество доц. д-р Невена Милева, декана на Физическия факултет доц. д-р Александър Маринов и председателя на Студентския съвет Самуил Цветков, който прочете поздравителен адрес

или съавтори са студенти по физика във физическите факултети и катедри на висшите училища в страната. Младите учени имаха възможност да представят проекти, по които работят, като най-актуалните теми и най-атрактивните презентации бяха наградени от специално жури от преподаватели по физика. Комисията на конкурса „Най-добра презентация“ беше в състав: декана на Физическия факултет доц. д-р Александър Маринов, заместник-декана доц. д-р Тинко Ефтимов, проф. д-р Никола Балабанов и гл. ас. д-р Диана Дакова. Те избраха четири доклада с най-голяма научна стойност, най-добре оформени презентации и най-голямо участие на студентите в научната разработка, присъж-

Призьорите в научната сесия по физика

от Националното представителство на студентските съвети в Република България.

Непосредствено след официалното откриване на студентската сесия се състоя и изложба на продукти и рекламни материали на едни от водещите фирми в България в областта на приложната физика. Гости на научната изложба бяха Лазерком ООД, АПАО и Libherr Hausgeraete Марица ЕООД.

Студентската сесия се проведе на 22 октомври в сградата на Съюза на учените в Стария град. В нея взеха участие 18 студенти от Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, Югозападния университет „Неофит Рилски“ и докторанти от БАН.

В програмата на студентската сесия бе включено както устно, така и постерно представяне на доклади, чиито автори

дайки следните награди:

I място за Мирослав Георгиев, студент от 4. курс, Физика, в ПУ „Паисий Хилендарски“ – с доклад на тема „Намиране на точни аналитични решения на определен клас нелинейни диференциални уравнения“;

II място за Камен Ковачев, докторант в Института по електроника към БАН, София – с доклад на тема „Спектрално широки оптични импулси в нелинеен режим на разпространение“;

III място си поделиха Васил Димитров и Лидия Трендафилова, студенти в 4. курс, Инженерна физика, ПУ „Паисий Хилендарски“, които представиха доклад на тема „Прецизно пробиване на отвори в метали с вълноводен итербиев лазер“.

Журието присъди и специална награда на Весела Димитрова, студентка в 4. курс,

Фондация „Пигмалион“ присъди наградата за принос във филологията на проф. Инна Пелева

Проф. Инна Пелева заедно с Емил Стоянов и доц. Запрян Козлуджов

На 28 октомври 2011 година в литературния салон на фондация „Пигмалион“ в Пловдив председателят на фондация „Пигмалион“ и настоящ евродепутат Емил Стоянов връчи наградата „Пигмалион“ за принос във филологията. Журието с председател доц. д-р Запрян Козлуджов, ректор на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, и членове проф. д-р Клео Протохристов, ръководител на Катедрата по история на литературата и сравнително литературознание, и доц. д-р Живко Иванов, декан на Филологическия факултет, излъчи тазгодишния носител. Това е проф. д-р Инна Пелева. Тя е преподавател по Българска литература от Освобождението до края на Първата световна война, Етнология на литературата, История и етнология на новата българска литература, Етнокултура и медии. Научните ѝ интереси са в областта на българската културна и литературна история. Автор е на 7 монографии и 12 учебника и учебни помагала (някои в съавторство).

Връчени бяха и грамотите на десетте студентки от специалност *Лингвистика с информационни технологии*, работили по дигитализацията на културно-историческото наследство на Пловдив в Народната библиотека „Иван Вазов“.

Г-н Стоянов съобщи, че по негова покана Комисията по култура, образование и медии на Европейския парламент ще проведе през 2012 г. изнесено заседание в Пловдив. През октомври 2012 г. членовете на Комисията ще посетят Стария град и ще се запознаят с уникалната архитектура и културното наследство на Пловдив.

Това посещение е голям успех, тъй като за 5 години Комисията по култура прави само 4 изнесени заседания. Другите ѝ заседания са предварително преразпределени между столицата на културата за съответната година и председателстващата Евросъюза държава. Тази визита ще позволи на повече евродепутати да се запознаят с културното богатство на България и по-специално на Пловдив.

„Пловдивски университет“

ИФК в ПУ „Паисий Хилендарски“, заради перфектната ѝ презентация на тема „Изследване параметрите на полупроводников отражателен оптичен усилвател“. Наградата бе предметна и е предоставена от заместник-ректора доц. д-р Невена Милева. Победителите получиха грамоти, книги и плакети,

както и подаръци от един от спонсорите на научната сесия – Jacobs, а всички участници – сертификат за участие, папки и химикалки с юбилейното лого на Пловдивския университет.

Спонсори на мероприятиято бяха минерална вода Горна баня, кафе Jacobs и Община Раковски.

В света на собствените имена – XXIV конгрес по ономастика

Гл. ас. д-р Борян ЯНЕВ, докт. Милена НЕЦОВА

От 5. до 9. септември 2011 г. в Барселона – столицата на испанската автономна област Каталония, се проведе 24. международен ономастичен конгрес под надслов „Имената в ежедневието“. В този най-престижен за ономастиката научен форум взеха участие изследователи на собствените имена от 55 страни. От заявените над 700 доклада специализираните рефериращи комисии допуснаха 300 участници, като основните изисквания на специалистите в отделните комисии бяха задълбоченост в проблематиката, актуалност и иновативност на научните търсения.

По тези критерии и тематиката на заявките се оформиха 12 научни секции: Терминология; Ономастична теория; Ономастика и лингвистика; Имената в обществото; Антропонастика; Топономастика; Ономастика и история; Ономастика и география; Ономастика и култура; Картография и топонимия – нови софтуерни платформи за обработка на информацията; Ономастика и стандартизация; Каталонска ономастика. Заседанията се провеждоха в аулите на разположения в центъра на града Филологически факултет на Университет Барселона, а откриването стана в забележителната в културно-художествен аспект Aula Magna с приветствия от Ferran Mascarell (Министър на културата в автономна област Каталония); Carles Carreras (зам.-ректор на Университета в Барселона); Salvador Giner (председател на Института за каталонски изследвания); Josep Moran (председател на 24. Международен конгрес по ономастика и ръководител на Катедрата по ономастика в Института за каталонски изследвания); Adolfo Sotelo (декан на Филологическия факултет на Университет Барселона) и Sheila Embleton (председател на Международния комитет по ономастични изследвания – ICOS).

Единственият институционален представител от България беше **гл. ас. д-р Борян Янев** от Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, който представи доклада си в съавторство с доц. д-р Иван Чобанов на тема „Zu den Motivationen der Vornamengebung in Bulgarien – Traditionen und Moden“ (За мотивите при избор на лични имена в България – традиции и модни тенденции). На конгреса Борян Янев беше придружен от редовната докторантка Милена Нецова, чиято аспирантска теза

и пет, през които участниците могат да сменят залата и секцията, ако се интересуват от друг проблем – при отсъствие на участник времето не се заемаше от следващия в програмата. Във всяка секция бе назначен и рефериращ специалист – без особени индикации, обикновен слушател от публиката – от неговото мнение зависи дали

ретик **Evgeny Shokhenmayer**. В следващата секция белгийският стожер в антропонимията, видният професор **Willy van Langendock**, чиито теоретични постановки познава всеки ономаст, се върна към големия въпрос за значението на собствените имена с доклада си „Do proper names have an etymological meaning?“. От втора секция не може да пропуснем и изложението на полските ономасти **Michail Kotin** – „Die Nomina Propria und der Sprachwandel“, както и на **Artur Galkowski** (координатор на международната славистична ономастична комисия) – „La nature idiosyncrasique des chrématonymes“ (най-малко поради факта, че проблемът за хремотонимите – собствените имена на значимите вещи от бита, доста рядко е обект на ономастични изследвания). В Секция 3 своят доклад на тема „Deutsche Eigennamen auf dem Wege zur Deflexion“ изнесе известната изследователка и професор по ономастика от Майнц **Damaris Nübling**. На въпроса за имената като медиатори на националната и европейската идентичност беше потърсен отговор в изследването на австрийските учени романисти **Fiorenza Fischer** и **Holger Wochele** – „Namenwahrnehmung im Alltagsleben: Unternehmensnamen im Spannungsfeld zwischen nationaler und europäischer Identität“. Особено интересно и задълбочено, макар и върху по-частен проблем, беше и изследването на италианския учен **Mauro Camiz** – „The name is not enough: the use of adjectives and nouns with personal names in Old English Bede's History“. От Секция 4 не може да пропуснем доклада по зоонимия на финландката **Minna Saarelna** на тема „Name-day calendars for cats, dogs and horses in Finland“, както и на **Angelika Bergien** от Университета в Магдебург, свързан с ономастичната метафоризация, „Cultural dimensions of metaphorically used names“. В Секция 5, където беше и докладът от Пловдивския университет, особено впечатление направиха и презентациите на немските колеги от Майнц **Rita Heuser** и **Jessica Nowak** за

Гл. ас. д-р Борян Янев пред университета в Барселона

е в областта на антропонимията. В представеното изследване (съпътствано от мултимедийна презентация и хендаут) се направи анализ на многоаспектните особености при именуване в България, както и на съвременното състояние на мотивите при избор на лични имена, които са отражение на множество фактори от различни области на социалния живот и от спецификите на субкултурата. Убедително бе констатирано, че пластът на имената се променя в значителна степен особено през последните 10 години, което породи и нуждата от събиране и представяне на актуална информация за най-разпространените имена в днешно време. За актуалността на изследването бяха анализирани близо 5000 лични антропонима. Докладът предизвика огромен интерес, придружен от предложения за съвместна работа по междудукултурни антропонимни проекти.

Много бихме искали да изтъкнем и перфектната организация на конгреса. За всяка секция бе осигурено протоколиращо лице, което следеше и за точното спазване на времето за всеки доклад – двадесет минути презентация, пет за въпроси

презентираният материал ще бъде допуснат до публикация, или не. Изключително прецизно и професионално беше тематичното структуриране на заседанията между отделните кафе паузи. По време на конгреса беше представена и научната продукция на участниците. Ще си позволим да цитираме и няколко доклада, някои от които ни направиха особено впечатление с огромния професионализъм и приносен характер на изложението, а други – заради нестандартната и иновативна проблематика. Това са пленарният доклад на канадката **Helen Kerfoot** на тема „Toponymy and Administration: from plazas to planets“ – както може да се прецени и по заглавието, докладът имаше енциклопедичен топонимен характер. От Секция 1 особено приносни намираме изследванията „Towards a Common Onomastic Terminology? The Next Step“ на видния чешки ономаст и зам.-председател на Международния комитет по ономастични изследвания (ICOS) **Milan Harvalik**, както и „Terminological discrepancy of modified proper names between English, French, German and Russian“ на младия, но изключително задълбочен руски тео-

Грандмайстор по бойни изкуства получи почетното звание Професор Емиритус

Проф. дпн Кийт-Роналд Керншпехт граф фон Ротенбург бе отличен с почетното звание *Професор Емиритус* на Пловдивския университет. Удостояването му с това звание е по предложение на Катедрата по теория и методика на физическото възпитание и спорт към Педагогическия факултет за заслугите на грандмайстор Керншпехт в областта на спорта, винг-чун и научната дейност в ПУ. Тържествената церемония се състоя на 28.09.2011 г. в 6-та аудитория. Почетният диплом – на български и немски език, и плакет със знака на Университета бяха връчени лично от ректора доц. д-р Запрян Козлуджов. По-важните моменти от биографията на новои избрани *Професор Емиритус* представи ръководителят на Катедрата по ТМФВС проф. дпн Веселин Маргаритов.

През 2006 г. проф. Керншпехт стана и *Доктор хонорис кауза* на Пловдивския университет.

Доц. Козлуджов напомни факта, че проф. Керншпехт не е непознат за академичната общност на ПУ, където той гостува за първи път през 1996 г. Тогава, със съдействието на ректора проф. дпн Огнян Сапарев и заместник-ректора проф. дпн Любомир Футеков, беше поставено началото на едно ползот-

Отдясно наляво: проф. Кийт Керншпехт, доц. Запрян Козлуджов и проф. Веселин Маргаритов

ворно сътрудничество, което преминава през няколко етапа и не само се разви и укрепна, но и търси нови форми. В резултат на това гостуване бе създаден и Университетски клуб по винг чун с ръководител Станислав Багалев.

През 2001 г. в Катедрата по ТМФВС – с участието на доц. Козлуджов, който тогава е заместник-ректор по учебната дейност, са изготвени бакалавърски програми по спортна педагогика, в които се включват студенти от Германия и Австрия. А понастоящем има и магистърска програма със същия профил.

Ректорът изрази своята увереност, че от следващата година ще успеят да стартират с помо-

щта на проф. Керншпехт и други учебни програми по теория и практика на бойните изкуства съвместно с английски и руски университети.

Словото си проф. Керншпехт изрази своята благодарност за високата чест, оказана му от Пловдивския университет. Сподели спомени и впечатления от съвместната работа с пловдивските си колеги.

Както поясни при представянето проф. Маргаритов, званието *Професор Емиритус* – в превод „заслужил професор“, може да се присъжда на изявени академични личности, отговарящи на определени условия – притежават научното звание „професор“, имат минимум 25-годишна пре-

подавателска практика и високи постижения в областта на науката и образованието, имат издадени учебници и разработени учебни програми и методология.

Проф. Кийт Керншпехт е роден през 1945 г. в Германия. Работил е като преводач от английски и испански в различни държавни институции. Има и дългогодишна преподавателска практика по английски език и по бойни изкуства – карате, кунг-фу и винг чун, в които е притежател на най-високия – 10-и дан.

С източни бойни изкуства проф. Керншпехт се занимава над половин век и е основател на повече от 400 школи, в които са се обучили 50000 ученици от цял свят. Той е почетен председател на Международната асоциация по винг чун и на Международната федерация по бойни изкуства, директор и представител за Германия на Асоциацията по бойни изкуства „Им Пан“, пожизнен председател на Атлетическата асоциация по винг чун. Бил е и главен инструктор на немските специални части *Kommando Spezialkräfte*, създадени за неконвенционални военни действия, спасяване на заложници, борба с тероризма и въздушни операции.

„Пловдивски университет“

om стр. 10

обогатяване на фамилноимените изследвания в Германия – „*Neue Ansätze in der deutschen Familiennamenforschung. Überlegungen zu einem Digitalen Familiennamenwörterbuch*“, както и на *Christiane Schiller* от Хумболтовия университет в Берлин за едно ново явление в антропонимията – *пентеронима* (името на доведения баща) – „*Pentheronymika im Preußisch-Litauischen*“. В Секция 6 освен доклада на нашия колега и приятел от Сърбия *Vladimir Polomac* за имената на сръбските улици – „*With regards to the structure and semantics of contemporary Serbian hodonyms*“, трябва да отбележим и презентацията на англичанката *Catherine Cheetham* – „*Minority languages and geographical names in the Caucasus*“. Бихме искали да споменем и още няколко доклада от останалите секции: *Andy Ramandt* и *Bram*

В света на собствените имена

Vannieuwenhuyze (Белгия) – „*Compass toponymy and space orientation in the Southern Low Countries from the Middle Ages until 1800*“; *Marie Rieger* (Италия) – „*From "Kaiserstraße" to "Ocean Road". What Swahili street names can tell about the past*“; *Holger Wochele* (Австрия) – „*Von Mailand nach Bratislava (oder von Milano nach Pressburg?) – zur alltäglichen Verwendung von Exonymen und Endonymen im Deutschen*“; *Valentina Faggioni* (Италия) – „*Die Namen der übernatürlichen Wesen in Wilhelm Hauffs Märchen-Almanache*“; *Bo Nissen Knudsen* (Дания) – „*Taking back place names: from dusty library to digital life*“; *Sabina Buchner* и *Martina Winner* (Германия) – „*Digitales Ortsnamenbuch Online*“.

Научните сесии по отделните тематични направления бяха съпътствани от редица допълнителни прояви. На първо място

трябва да отбележим *срещата на ономастите слависти*, където наред със ситуацията в останалите славянски страни беше представен и доклад за ономастичните изследвания в България през последните 5 години. Пловдивските участници станаха и членове на Международната славистична комисия по ономастика. Наред със славистичната се проведе и среща на Международната група то ономастична библиография с координатор *Barbara Czopek-Kopeciuch*, среща на специалистите в областта на топонимията с координатор *Helen Kerfoot*, както и среща на терминологичната група на ICOS с координатор *Julia Kuhn*. Провеодоха се и две кръгли маси с теми: „*Analysis and management of databases and toponymic/onomastic information*“ и „*Onomastik und*

Kommunikationsmittel“. На 6.09. вечерта в Института за каталонски изследвания беше организирано почетно тържество в чест на най-видния каталонски лингвист и ономаст *Dr. Antoni Maria Badia i Margarit*, което завърши с пищен коктейл за участниците в конгреса. 7.09. беше денят, който участниците прекараха в екскурзии по четири предварително организирани дестинации: *Girona* и *Maresme; Montserrat; Sitges* и *Penedès* и *непознатата Барселона*. На 8.09. вечерта се състоя и традиционната ономастична асамблея на ICOS, където беше определено и мястото за следващия 25. конгрес след 3 години – Глазгоу. Все още неизживели културния шок и необработили напълно огромната информация от незабравимия научен форум в Барселона, си пожелаваме и сили за участие и в следващия конгрес в най-големия шотландски град.

Кратки бележки за един епохален труд

„История на западноевропейската литература“ от Симеон Хаджикосев

Йордан КОСТУРКОВ

В обстановката на културна девалвация вероятно няма да направи впечатление, че наричаме шесттомната история на западноевропейската литература на Симеон Хаджикосев епохална. Не става дума само за обема – внушителен, респектиращ и почти невъзможен – над 3800 страници! Други, и по-обемисти издания по света, все пак са създадени от научни колективи. Хаджикосев – продължител на една голяма за историческите рамки на нашата култура традиция на историзиране на литературата, описана в предговора към том първи, не само концептуализира своя замисъл, но влиза в най-големи подробности, с които очертава мащабите на творбата си.

Пред него са стояли редица трудности, по които му се налага да вземе авторитетно решение: да включи достатъчно автори и творби, и то такива, без които картината ще е непълна; да се съобрази, че за редица от тях няма преводи на български език и да намери уместен начин да ги представи; да влезе в теоретичен спор, когато битуват немотивирани квалификации; сам да осъществи превод на често изключително трудни текстове, за да изгради своите мотиви в цялостната концепция.

Шесттомната история на западноевропейската литература е не само епохален труд, но нейната оценка може да бъде дадена от малцина. Така и ние сега ще проследим представянето само и главно на английската литература в тази панорама и доколото е възможно ще коментираме представянето ѝ в рамките на представата за западноевропейска литература, с преки или косвени връзки с романските и германските литератури.

Първият том разглежда Средновековието и Ренесанса, като за специалиста веднага става ясен подходът на Хаджикосев към решаването на капиталните проблеми на тези периоди: тяхното нееднозначно тълкуване, разпопоставеността им в европейския континент. По отношение на Средновековието това е преходът от античността и нейните културни категории, оценката на християнската религия като форма на мироглед. И понеже за стила на автора е характерно преливането на строго научния израз в доста раздвижена метафорична проза, ще цитираме поетичното

Проф. Симеон Хаджикосев

сравнение на епохата със „средновековния сън на европейските народи“.

Многомнатата история на Хаджикосев по характера си не е нито дескриптивна, нито информативна – силно и впечатляващо начало в нея е нейната полемичност. Това се отнася преди всичко до общотеоретичните постановки – за характера и същността на Средновековието, Ренесанса, Просвещението, за жанровете. Сами по себе си това са пространни разработки, които придават на „Историята“ солидна основа.

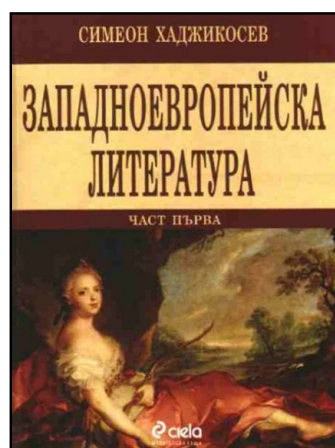
В английското Средновековие Хаджикосев откроява стойността и значението на епоса „Беоульф“, Артуровия цикъл с многобройни изчерпателни препратки към творци като Мари дьо Франс или Малъри; Чосър и съвременниците му, Лангланд, поета на „Гауейн“. Всички тези автори и творбите им органично са включени в по-широката контекст на европейската литература от епохата, като са особено полезни за англицистите, търсещи съпоставки. Изключително изчерпателен е делът, посветен на английския Ренесанс, преди всичко дебатиран като различен и оригинален (Хаджикосев

предлага тази интерпретация и към Ренесанса в останалите европейски литератури): от поетите и драматурзите на ранния, Тюдоров ренесанс, през Високия Ренесанс на Спенсър, Сидни и толкова други, и накрая – елизабетинците. Като обем и мащаби очеркът за Шекспир е най-пълното изследване на поета на български език, а тук могат да се добавят и портрети-

тури, но в случая с английското Просвещение изчерпателността на изложението е показателна: през познатото и непознатото – през Дефо и Суифт, през Адисън и Стийл, през „квартета на великите английски романисти“, с добавени към тях Голдсмит, доктор Джонсън, готическите романисти, литературните мистификатори – последните като една подготовка към следващия впечатляващ период – този на Романтизма, с акцент върху Блейк и Робърт Бърнс. За всеки англицист, но и за всеки литератор, като обем, детайлно познаване и аналитичност това представяне на периода е впечатляващо, още повече, че редица от тези автори и творби за пръв път се четат на български език.

В „Общата характеристика“ на романтизма в трети том авторът очертава сложните параметри на школата, обединяващите идеи и елементи и така лесно очертава Английския романтизъм като високо достижение в европейската литература. Хаджикосев критично игнорира шаблоните и изключително точно дефинира мястото и приноса на двете основни поколения английски романтици, на „второстепенните“ автори, особено прозаичите и критиците – накратко, половината от този том е посветена на английската школа със силно впечатляващи нетрадиционни и оригинални портрети на Уърдсуорт, Колридж, Сади, на Байрон, Шели, Китс, на сър Уолтър Скот. Разделянето на Скот от Джейн Остин може да се изтъква многозначно – Скот е края на епохата и нейна кулминация, Джейн е нещо ново и не така познато на съвременниците си – докато днес Скот е останал в историята, а феновете на Джейн Остин, „джейнистите“ са едно от най-впечатляващите модни увлечения на XXI век.

Последният (засега) том на „Историята“ изцяло е посветен на едно от големите културни постижения на европейската литература – викторианския роман. Структурата включва

те на Джон Дън, на Марлоу.

Вторият том представлява специален интерес, защото анализира идеите и художествените постижения, свързани с началото на модерността – Класицизма, Просвещението. Началната глава за английската литература от периода показателно е наречена „Обща характеристика“ – Хаджикосев отчита спецификата на английския (нео)класицизъм, както и на английското Просвещение. Английската литература от периода е представена в цялото си многообразие и пълнота – през връзката с метафизиците и прекрасния полемичен портрет на Милтън, сложната и почти непозната у нас английска Реставрация до Драйдън и Александър Поуп, лириците от XVIII век. Историческият контекст има не допълващо, а водещо място в представянето на литературните и културните факти. И отново Хаджикосев е принуден да превежда по-къси и по-дълги цитати, поради липсата им в нашето преводно наследство. Той не обича да прави съпоставяне на националните литератури,

Пореден успех на студент от ФМИ

Студентката Кремена Стефанова, магистър в специалност Бизнес информатика с английски език, изнесе поредния си доклад на международната научна конференция по математика (IAAA), която се състоя в Истанбул от 29 юни до 2 юли 2011 г. В нея участваха над 500 математици от цял свят, а нашата представителка беше избрана и за председател на секция.

Кремена Стефанова

Кремена Стефанова е завършила бакалавърска степен по математика във ФМИ. От 2009 година работи под ръководството на проф. дмн Снежана Христова, катедра „Приложна математика и моделиране“ при ФМИ, и има досега още 6 изнесени доклада на конференции в България, 9 публикувани статии, от които 4 в международни специализирани списания, едно от които (издавано в Япония) е с импакт фактор, и 5 в сборници от конференции.

„Пловдивски университет“

➔ от стр. 12

обобщаващо-проблемен анализ на епохата и явленията (илюстрирани със по-слабо известни у нас имена и творби – примерно на Дизраели и др.), както и портрети на най-представителните романисти. Освен Дикенс, сестрите Бронте, Такъри, Джордж Елиът, специален принос са портретите на „госпожа“ Гаскъл и особено на Тролп – един от любимите романисти на английската нация (сред най-големите му почитатели са сър Алек Гинес, който винаги носел със себе си роман на автора, премиерите Харълд Макмилън и Джон Мейджър) – впечатляващият успех на телевизионните му екранизации у нас скоро беше забравен, което се отнася и до мимолетността на интереса към преводите на английската класика. Този интерес в не особено дългата ни културна история, започнал силно през двадесетте и тридесетте години и стигнал до апогея си през шестдесетте-осемдесетте години, днес го няма по обясними причини. Професор Минков някога каза знаменателно, че с пълния превод на Шекспир на български език ние ставаме културна нация... „културна нация, която разполага с превода на Шекспир“, бе добавил любезно професорът. Днес това интересува много малко хора – и се налага на автор като Хаджикосев дори да превежда семинални творби, които би трябвало наистина да ни легитимират като културна нация (а това, за съжаление, не се отнася само за преводите от английски).

В „Историята“ си Хаджикосев постига удивителен и труден баланс, предлага възможност на познавачите на една литература по-ясно да я видят в по-широк литературно-исторически контекст, препраща към най-изтъкнатите български, руски, английски и международни авторитети – търси оригинални паралели с българска и други литератури, представя оригинални преводи за пръв път на автори в значителен обем – списъкът на достойнствата на този крупен труд може да е дълъг, но той съвсем скромно дава представа за едно от приносните културни събития от началото на XXI век в областта на световната литература, като ни изпълва с надежда за бъдещето, може би.

Магистърска програма по европейски изследвания на младежта

Сийка КОВАЧЕВА

В края на септември 2011 година приключи работата по проекта по програма Еразъм за разработване на съвместна магистърска програма по европейски изследвания на младежта, в която участват Катедрата по приложна и институционална социология при Философско-историческия факултет на нашия университет и още девет катедри от европейски университети. Целта на проекта беше да се създаде първата транснационална и межкултурна следдипломна квалификация в интердисциплинарни проучвания на европейската младеж. Тя ще предлага квалификация не само за продължаване в академични или професионални докторантски програми по социални, хуманитарни или педагогически науки, но също така ще подготвя и за трансгранични кариери в младежкия сектор – в областта на научните изследвания, политиката и практиката и за комбинации между тези специализирани области. Фокусът на обучението е в създаване на умения за провеждане на приложни изследвания, политика, основана на доказателства и рефлексивна практика с информирано вземане на решения. Студентите ще могат да генерират нови знания и разбирания на качеството и разнообразието на живота на младите хора – техните жизнени обстоятелства, ценности и идеи, качество на живот и перспективи. Завършилите ще станат първото поколение от специалисти на младежкия сектор, което е в състояние да преодолее пропуските с иновационни практики, прехвърлящи професионалните, езиковите и националните граници в Европа.

Идеята за магистърската програма Европейски изследвания на младежта датира от ранната 1990 г. По това време започва да се сформира международна мрежа за изследване и практика в сферата на работата с младежта. Това стана в отговор на социалните, политическите и икономическите промени и предизвикателства, пред които са изправени младите хора и младежките работници, младежката политика и младежките изследвания в Европа след падането на Берлинската стена. Европейските младежки центрове към Съвета на Европа в Страсбург и Будапеща изиграха ключова роля в подпомагането на дискусиите, от които се разви идеята за магистърската програма Европейски изследвания

на младежта. Проектът беше разработен с подкрепата на Партньорството за младежта към Европейската комисия и Съвета на Европа. От 2009 г. до 2011 г. Европейската програма „Учене през целия живот“ покрива 75% от разходите, а от 2012 г. основните средства трябва да бъдат предоставени от университетите, акредитиращи дадената степен. Ще бъдат необходими и допълнителни спонсори – за студентски стипендии, за осигуряване на виртуална учебна среда, за ново обучение на различни езици и материали, необходими за обучението.

Магистърската програма Европейски изследвания на младежта ще е пълна болонска магистърска степен, съвместно осъществявана от участващите университети, предоставяща 120 кредита, взети за 2 години (4

семестъра). Тя ще включва семестър на мобилност, на който домакин ще е един от участващите университети, избран на случаен принцип. Ще има присъствени семинари в началото на курса (10 дни) и в края на двете академични години (5

дни всеки). Магистърската програма Европейски изследвания на младежта прилага смесен подход на обучение. В допълнение към преподаването лице-в-лице, по време на присъствени семинари и семестъра на мобилност, се разчита на дистанционно обучение и помощ на студентите, осигурена чрез програма за персонална онлайн виртуална учебна среда. В магистърската програма няма да има такси за обучение, но студентите трябва да покрият разходите по пътуването и участието в 3 присъствени семинара, а също така и в семестъра на мобилност, което е възможно с подкрепата на програма Еразъм. Годишно ще се приемат 30 студенти.

Следва да се подчертае, че международното обучение е основен елемент на магистърската програма и е заложено в нейните перспективи, учебни материали и начин на взаимодействие. Тя също така отдава заслужено внимание на самостоятелното, целенасоченото и автономното учене във взаимно уважаваща се среда от преподаватели и студенти. Философията на курса се определя от отворения подход по отношение на създаването, признаването и споделянето на знания за света и самите себе си. Повече информация за програмата може да се намери на нейния сайт: www.youthstudies.eu

Студентска фотоизложба, посветена на 50-годишнината на Университета и 20-годишнината на специалност Етнология

**Стефана МИНЧЕВА –
3. курс, Етнология**

Студентите от 3. курс, специалност Етнология, проведоха лятна практика в с. Момково, Свиленградско. В резултат на теренната работа те регистрираха интересни факти и явления от локалната култура и културното наследство, с които местните жители се идентифицират. По повод 50-годишнината от създаването на Пловдивския университет и 20-годишнината на специалност Етнология те подготвиха фотографската изложба „Момково: за селото и хората и за хората на селото“. За дизайна се погрижи Мария Славчева, а за текста – Стефана Минчева. Пред-премиерата на изложбата беше на 13 септември в галерия „Мексиканска графика“. С нея студентите участваха в Нощта на музеите и галериите в Пловдив, когато беше прожектиран филм, представящ лятната практика.

Официалното откриване бе на 26 октомври 2011 г. във фойето на IV етаж в сградата на ул. „Костаки Пеев“ 21.

Село Момково се намира в долината на река Марица, между планините Странджа и Родопи. Разположено е близо до турската и гръцката граница, но в селото няма преселници. Край него е минавал главният път между Рим и Константинопол, от който днес са останали ориентировъчни могили. През XVII век един момък построява хан в местността Скелята и основава селото. Затова неговото старо име е Охланли, което означава Момково село.

Хората тук са се прехранвали предимно с отглеждане на копринени буби и тютюн. Днес районът на селото е известен с дините, пъпешите и лозята си. Момково е едно от най-големите села в района на Свиленград и в него има най-много младежи. Панаирът на селото през октомври привлича много хора от целия регион. Село Момково е прочуто с вкусните си катмери, точената баница, сусамната пита, която се приготвя за прощъпалник и булгура с ядки и плодове за кръщение.

Участници в етноложката експедиция

На празник забиват камбаните на църквата „Свето Възнесение“ в Момково, а млади и стари се събират на хорото в центъра. Фолклорният състав към читалището „Отец Паисий“ поддържа бодър духа на селото като запазва българските песни, обреди и традиции. Музеят на Момково е бил разбит през 1989 година, но хората са съхранили паметта за миналото си. Те с готовност разказват за партизанина Йордан Ципорков, който по-късно е станал патрон

на местното ТКЗС. Разказите им са изпълнени с народни мъдрости и весели истории. Жива е и паметта за съкровището на поп Мартин, за златото на дядо Марко и четирите му сина.

В етноложката изложба „Момково: за селото и хората и за хората на селото“ ви представяме едно кътче от България – едно от многото, но и едно единствено. Там, където се срещат планини, се изправяме пред хора, които пазят българската земя и дух.

Международна лятна квалификационна школа за осъвременяване на обучението по руски език

От 1 до 5 август 2011 година четвъртокурсниците от специалностите „Руска филология“ и „Български и руски език“, водени от директора на Центъра за руски език и култура гл. ас. д-р Надя Чернева, участваха в първия по рода си студентски методически форум, организиран от Варненския свободен университет „Черноризец Храбър“ и неговия Руски център.

Участници в Международната лятна квалификационна школа „Съвременни педагогически технологии в обучението по руски език като чужд“ бяха и студенти русисти от Краковския педагогически университет – Полша, Института за балкански езици и руски език – Солун (Гърция), Софийския университет, Югозападния университет и Варненския свободен универ-

Студентите от ПУ, които се включиха в школата, заедно с гл. ас. Надя Чернева

ситет.

Програмата на школата включваше лекции, методически семинари, кръгли маси и тренинги, водени от руски

учени специалисти по методика на преподаването на руски език като чужд, представители на Санктпетербургския университет. С особен интерес аудито-

рията обсъждаше иновационните технологии в обучението по разговорна реч, новите подходи в обучението по лексика, лингвокултурологичния аспект в преподаването. Акцент бе поставен и върху ресурсните възможности на руските центрове, образователните проекти и програми на фонд „Русский мир“, използването на интернет ресурсите. Презентирани бяха и най-новите издания на учебна и методическа литература.

Всички участници получиха сертификати за успешно преминатото обучение, а уютната обстановка, богатата културна програма, приятелската атмосфера на общуване и гостоприемството на домакините направиха незабравими дните, прекарани на морския бряг.

„Пловдивски университет“

„Заедно в час“ – програма за обучение и професионално развитие след завършване на университета

Какво е Заедно в час?

Неправителствена организация, чиято цел е всяко дете в България да има достъп до качествено образование, независимо къде живее и какви са финансовите възможности на родителите му.

Всяка година подбираме способни, млади, амбициозни и успели лидери. Обучаваме ги и им осигуряваме работа в училища-партньори. Нашите учители променят живота на учениците чрез образованието.

Какъв проблем решава?

По данни от външни оценявания в България произходът и социално-икономическият статус на учениците предопределят качеството на образованието, което получават. Липсва мотивация за развитие и високи постижения у ученици и учители. Всяка година над 15 000 ученика отпадат от училище. Учителската професия губи престижа си.

Ние можем да променим това.

Решението си ти!

Ако си завършващ студент или млад специалист, ако си упорит, ако се справяш с предизвикателствата, ако искаш да развиеш лидерски умения и да допринесеш за образованието и обществото – участвай!

Не е задължително да имаш учителска правоспособност.

Какво представляват двете години в програмата ни?

След взискателен подбор ставаш учител на Заедно в час и се присъединяваш към общността от млади, интелигентни, способни хора от България и още 20 държави.

В програмата започваш с интензивно теоретично-практическо обучение по модела „Преподавай като лидер“ и придобиваш учителска правоспособност. Още по време на подготовката си развиваш умения на учител-лидер, като преподаваш в реална обстановка.

Като учител на Заедно в час на 15 септември 2012 г. започваш работа на трудов договор за две години. Работим с училища-партньори в регионите Благоевград, Враца, Монтана, София, София-област, Пазарджик, Перник, Пловдив, Стара Загора. Получаваш заплата от училището и финансова помощ от Заедно в час за извънкласните дейности и за квартира.

Ние от Заедно в час ти осигуряваме пълна подкрепа по време на двете години в училище!

Специалисти от екипа ни работят с теб, за да бъдеш все по-добър и ефективен преподавател.

Утвърден мениджър е твой личен ментор и ти помага в трудностите и предизвикателствата, които срещаш по пътя си.

Защо да участваш?

За да помогнеш на децата да повярват в себе си. От теб зависи да промениш ниските очаквания към тях и да им покажеш колко много могат. В края на двете години участие в програмата учениците ти ще знаят какво означава успех и как да го постигнат.

За да се научиш:

- да се справяш със сложни предизвикателства,
- да мотивираш хората, с които работиш,
- да ръководиш.

За да получиш:

- ценен опит в динамичната среда на училището,
- контакти с най-престижните работодатели в България като Nestle, Coca Cola, Globul, Unicredit Bulbank, Банка ДСК, EconoMedia, HP, Microsoft, Entre Capital, Astra Zeneca,
- възможност да продължиш развитието си в различни сектори,
- подкрепа за кандидатстване в топ магистърски програми в Harvard, Stanford, Columbia и Princeton.

Независимо от сферата, в която продължиш след тези две години, ти оставаш част от международната мрежа на млади лидери Teach For All, подобрявайки достъпа до качествено образование по целия свят.

Как Заедно в час работи дългосрочно?

Програмата на Заедно в час е финансово обезпечена в дългосрочен план от фондация „Америка за България“. Всяка година избираме нови участници, които обучават все по-голям брой ученици. Първите 21 учители вече работят с над 2 000 деца. След 10 години планираме над 300 учители в страната да работят с 40 000 ученика или с близо 10% от учениците в България.

Заедно в час се подкрепя от Министерство на образованието, младежта и науката на Република България.

На www.zaednovchas.bg може да се кандидатства сега за участие в програмата 2012 – 2014!

Предлагаме Ви мнението на две възпитанички на Пловдивския университет, преминали обучение по програмата „Заедно в час“ и вече работещи като учители:

Милена Димитрова

Имам бакалавърска степен по Българска филология от ПУ „Паисий Хилендарски“ (2009 г.), тази година завърших магистърската си степен по Актуална българистика и Дипломатия и международни отношения в същия университет. Преподавам български език и литература в 6. клас на 144 СОУ „Народни будители“ – София, но ако не ме бяха одобрили по програмата „Заедно в час“, вероятно все още щях да бъда воененслужещ и щях да търся подходящата за мен работа.

„Заедно в час“ даде път за реализация на моето образование. Всички знаем колко е трудно на един току-що завършил студент да намери работа по специалността си. Но програмата за мен е и пътуване с много възможни крайни дестинации – коя от коя по-хубави. Мога да остана да преподавам в училище, но мога да се реализирам и в друга, избрана от мен посока, свързана с образование или бизнес.

Препоръчвам програмата на всички, които искат да работят в качествена професионална среда и искат да развиват своите лидерски и управленски способности. Препоръчвам я на всички, които ги е грижа за това, което се случва в българското образование.

Милена Димитрова със свои ученици

Гергана Карабойчева

Завърших Български език и руски език в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ през 2010 г. Сега преподавам в пети и шести клас в ОУ „Райно Попович“ – гр. Карлово.

Програмата „Заедно в час“ ми даде възможността да работя това, което искам. За мен това е сбъдната мечта. Дава ми сигурност, подкрепа, знания. Вече се чувствам много по-уверена и целеустремена. „Заедно в час“ ми подари безценни моменти и много нови приятели. Препоръчвам програмата на всеки млад човек, който иска да изпита невероятното чувство, че променя съдби и помага на много деца да се почувстват значими. Младите и амбициозни хора са бъдещето на България и в програмата аз срещнах именно такива хора.

Ето и една случка от класната стая. Две малки момичета – енергични, весели и с пламтящи очи. Две малки момичета в пети клас, които за голямо съжаление не могат да четат.

Това е ситуацията на 15.09.2011 г.

Днес (21.10.2011 г.) две малки момичета – енергични, весели и с пламтящи очи, се надпреварват да пишат букви и за първи път в живота си прочитат думичката „мама“. Очите им пламтят, но този път в тези детски очи се чете и гордост. А аз стоя тихо до тях и се опитвам да сдържам сълзите си от радост.

Червеният Конфуций, или кой се страхува от Китай?

Доц. д-р Николай Нейчев

Субективно нещо е т. нар. обективна действителност. Парадоксално е и първото ми впечатление от Китай – липсваха китайците. Пътуваш стотина километра от летище Пу Донг през сателитните покрайнини на Шанхай, чак до хоризонта еднотипни жилищни блокове и само тук-там зърваш някой. Странно. Та според официалните данни Шанхай е двадесет и три милионен мегаград, простиращ се на 6340,5 кв. км.

Явно не се шляе току-така великият народ, а всеки е на строго отреденото му работно място. Оттук улиците и храмовете се оказват полупразни – нищо излишно. Картината на всеобща регламентираност неволно извиква представата за учението на Кун Фудзъ¹, политическия прародител на мита за *държавата семейство* 国家, където за точното разпределение на задълженията между членовете на обществото образец трябва да служи семейството. Тук основната повеля е *чжен мин* (изправяне на имената), изискващо: „князът да бъде княз, министърът – министър, бащата – баща и синът – син“, с други думи – *всеки да си знае мястото*. Иначе как би се управлявало многодетното семейство на Поднебесната, чието знаме е с цвят на кръв? Впрочем този благороден принцип (в модерен вариант) го изпитахме и ние, повече от 1000 делегати (от над 40 страни) на XII Конгрес на Международната асоциация на преподавателите по руски език и литература (МАПРЯЛ), провел се през 2011 г. в Шанхай. Изисквах и задължаваха: всеки да запомни номера на своя автобус; да не се отклонява; да не закъснява и минута за дадено мероприятие; неизменно да носи пропуск с лични данни и значка; да върви по червен килим, приемайки поздравления от шпалир ръкопляскащи студенти и козируващи милиционери; да сядат на определено място в залата; на свой ред да приветства с бурни ръкопляскания думите на високопоставен комунистически другар; да поглъща в определено време отредената

Конфуций

му порция шанхайска кухня; а в хотела неизменно да отговаря на поздрава „ни-хао“ (здравейте) на камериерките, (а по писмено предписание) да избягва пиенето на алкохол, шума, секса, посещаването на чужди стаи... С други думи, в системата ни бе отредено мястото на делегати и толкоз. В противен случай, „семеиството“ вдига ръце от теб, ставаш безпризорен и се оправяш както можеш. За известно време желязната ръка на червения Конфуций като че ли оказа отрезвяващо въздействие върху волната славянска душа (и както забелязах, не само върху славянската). Строгий йерархичен порядък на съвременното конфуцианство естествено породил бунта. Още първата вечер на китайска земя, в барчето на хотела, в който бяхме настанени единствените представители на Пловдивския университет, моя милост и д-р Надя Чернева, пийки тъжно (може би от умората на 11-часовия полет или от изгледа на сивите жилищни блокове отсреща) някакво безобидно сладникаво китайско вино от сливи, сервирано в еднолитрова бутилка с формата

на буркан, барабар със сливите (единственото скъпо и по-екзотично питие, което можах да забележа в менюто), та докато отпихахме деликатно (разбирайте предпазливо), в главата ми смътно се роди непреодолимото желание *да стана*

Мао Цзедун

безпризорен, впрочем горещо споделено и от моята пловдивска спътница. Още повече, че хотелът ни се оказа разположен в района на сателитното университетско градче Сундзян, в който има 7 вуза, обитаван е от 140 000 преподаватели и студенти, и който район бил „само“ на час и половина (с няколко прехвърляния на метрото) до центъра на Шанхай. На другия ден, след като набързо отбихме научната си повинност, скъсахме синдрима...

На пръв поглед „истинският“ Шанхай поразява със своите 2000 небостъргача, кой от кой по-висок и блестящ, така че ако обръщаш внимание на всеки, можеш да си докараш травма на врата. Изненадващо скоро обаче гледката поомръзва и очите търсят нещо по-естествено. Едва стъпили с моята заговорничка Надя на прочутата пешеходна търговска улица Нанкинлу, бяхме прихванати от облечен в чиста риза китец, който на пещерен английски ни обясни, че непременно трябвало да ни придружи до някакъв магазин за чанти и часовници (защо всеки втори шанхайски търговец е убеден, че чужденецът се нуждае именно от часовник и чанта, разбира се, чистокръвно менте, до края си остана за мен дълбока и неразрешена загадка). Веднага разбрах, че няма да е лесно да се откачим, при това спът-

ницата ми му отговори уклончиво, като лекомислено пренебрегна моите не дотам дискретни намеци. Много скоро обаче разбрах в какъв зловещ капан беше попаднал индокитаецът – явно не бе чувал за издръжливостта и изтънченото коварство на българката, тръгнала на шопинг поход (аз се бях прежалил предварително). То не бяха постоянни спирания, разглеждания, въпроси, хитри обратни маньоври с повторни посещения на сергии, че в душата ми се надигна скрито християнско съчувствие, но и искрено възхищение към конфуцианското смирение на неизменно очакващия ни представител на жълтата раса. По моя преценка бяхме навъртели 2–3 километра, когато придружителят ни даде да разберем, че целта е близо. Предадохме се. Китаецът се шмугна в малка напречна уличка. От първата крачка изумяхме от контраста: порутени фасади на бордеи, неугледно облечени хора със сиви, уморени лица; направо по тротоарите в йероглифни пози налягали тела на мъже, а току край тях и под тях течеха мазни вади с неопределен цвят и необяснима воня. Всяка молекула на въздуха беше напоена с тежката миризма на разлагащо се югоизточнокитайско готвено. (Добре, че сутринта не бяхме се съобразили с кулинарния принцип на Учителя Кун: *човекът е човек, когато е закусил...*) След като разсеяно разгледахме магазина (който всъщност се оказа 2 на 4 метра, натъпкан с неизменните часовничета и чанти), побързахме отново към благоуханната главна улица. Но вече я гледах с други очи, припомнил си думите на мъдрия Кун Дзъ, привидно казани за различно време: *Където и да последна, виждам едно нищо, което се прави на нещо повече; празнота, която се представя за пълнота; липса, която минава за изобилие...*

„Китай заема второ място в света по брутен продукт, но е едва на 100-то място по този показател на глава от населението“ – чувам думите на партийния ръководител (всъщност

¹ Тоест Конфуций (551—479 пр.н.е.), чието истинско име е Кун Циу (孔丘), като Кун е разпространена китайска фамилия, към която е прибавено уважителното „учител“ – Кун Фудзъ (孔夫子, „Кун Учителя“), съкращавано в съвременния китайски до Кун Дзъ (孔子). През XVI век името е транскрибирано на латински от йезуитския мисионер Микеле Руджери като *Confucius* и тази форма остава в повечето европейски езици.

Пловдивският университет бе домакин на международно лятно училище

Деветото издание на школата бе посветено на малцинствата, религиите и принадлежностите

Пловдивският университет „Паисий Хилендарски“ бе сред домакините на Международното лятно училище за религия и обществен живот (ISSRPL), организирано за девета поредна година от Университета в Бостън, щата Масачузетс, САЩ. Българските партньори са Катедрата по етнология на Философско-историческия факултет в ПУ „Паисий Хилендарски“, СУ „Св. Климент Охридски“ и Асоциацията на бежанците и емигрантите.

Темата на тазгодишното издание бе „Мозайка от маргиналии: Етничност, религия, принадлежност“. До 18 юли участниците и организаторите проведоха срещи, дискусии, лекции и опознавателни пътувания както в регионите на Пловдив и София, така и в определени местности в Родопите.

Активностите на лятното училище включваха и т. нар. лаборатория за практически приложения за толерантност и разбиране на различни политически идеи, морални вярвания и лоялност, като фокусът падна върху интеркултурните взаимодействия и религията.

Сред основните лектори и докладчици от страна на организаторите бяха директорът на ISSRPL Адам Селигман, професор по религия в Бостънския

Момент от работата на лятното училище

университет и научен сътрудник в Института за култура, религия и международни отношения, проф. Силвио Ферари от Университета в Милано, Луи Ламбер, представител на движението „Четвърти свят“, проф. Анвер Емон, специалист по ислямско право в Университета в Торонто, Канада, Рахел Васерфал, антрополог, както и някои от изтъкнатите специалисти по темите на Школата от българските академични среди и от неправителствения сектор.

Като представител на домакините, деканът на Философско-историческия факултет в ПУ „Паисий Хилендарски“ и известен медиевист доц. д-р Мария Шнитер съвместно с Рахел Васерфал и Гюлгюн Гайдаджова, преподавател от СУ „Св. Климент

Охридски“, проведе експериментално обучение на тема „Културното значение на тялото в трите религии“. Сред основните организатори на форума от ПУ беше и д-р Борислава Петкова.

Доц. Шнитер е и част от екипа, подготвил дискусията „Толерантност, плурализъм и религия“, с която завърши Лятното училище на 17 юли. Темата бе разработена съвместно с Анвер Емон, Ашер Маоз и Даниела Калканджиева.

Ашер Маоз е професор в Юридическия факултет на Университета в Тел Авив, специализирал в областите конституционно право, държава и религии, човешки права, семейно право и закона за наследство. Даниела Калканджиева е автор на студии на български

и английски език в областта на съвременната църковна история и християнството в Източна Европа.

Програмата включваше още посещения до ромския квартал Столипиново, до църквите на различните християнски деноминации, джамии и синагогата в Пловдив, както и учебни екскурзии до Велинград, Казанлък, Асеновград, Бачковския и Араповския манастир. Във всеки от храмовете участниците се включиха в съответните ритуали – прилагайки на практика идеята на Школата, че границите на толерантността могат да бъдат опознати едва когато бъдат достигнати, разказа доц. Шнитер.

За учените имаше прожекции на българските филми „След края на света“ на режисьора Иван Ничев и „Откраднати очи“ на режисьора Радослав Спасов, както и дискусия с Ничев. За разнообразяване на почивките между отделните лекции и презентации ISSRPL се организираха кратки паузи с йога упражнения.

В деветото издание на Международното лятно училище участваха представители на Албания, Босна, България, Израел, Йордания, Косово, Киргизстан, Холандия, Нигерия, Пакистан, Турция, Обединеното кралство и Съединените щати.

„Пловдивски университет“

➔ от стр. 16

жена, чието име не запомних) в речта ѝ при откриването на Конгреса. „Трябва още много да се работи, другари!“ – Ами работете си, отговарям, не ми пречите. Усещам подтекста: не се страхувайте от Китай. – Че кой ли трябва да се страхува от Китай? – отвръщам ѝ мислено... Гледам сега огромните небостъргачи, чиито огледални фасади отразено копират мълчаливото небе, и сякаш това вече не-бе небето Тянь Тянь, от което Учителят Кун черпеше своите мисли. Това бе небето на празното подражание, зад чиито високи стъклени витри-

ни като зад бутафорен параван се криеше нищото...

След 23:30 часа, когато фее-рията от светлини на футуристичния Шанхай угасва и когато повечето от каналите по телевизията изключват и имаш чувството, че целокупният китайски народ си ляга да спи (по остроумието на колежката ми Надя), не ти остава нищо друго, освен да погледаш разбираем филм с древно бойно изкуство (тъй като за еротични сюжети в морала на комунистически Китай и дума не може да става) и – ложиться спать... Да, мисля си, воистина цяло-мъдрено е голямото китайско семейство. Конфуцианският

принцип Ли 礼 (благоприятно поведение) е ревниво налаган и днес: младите хора се обличат скромно, не носят мустаци и бради (единственият китаец, който забелязах, декориран и с двата атрибута, се оказа скитник); не се прегръщат и не се целуват на обществени места, рядко се държат за ръце. Вероятно, мисля си, са станали милиард и половина с въображение. Но – спазват и не разсъждават!.. Ама не е толкова лесно... Януари тази година на източния край на пекинския площад Тянанмън издигнали висок 7,9 метра и тежащ 17 тона паметник на Конфуций, а в северната част на площа-

да се мъдри известният портрет на Мао Цзедун, висящ на Портата на небесното спокойствие. Двамата „бащи“ отстоят на неголямо разстояние, но помежду им (разделяйки ги, или свързвайки ги – не зная!) още вика кръвта на избитите през нощта на 3 срещу 4 юни 1989 г. на същия този площад 2 600 разбунтували се срещу държавата-семейство синове. (Впрочем наскоро научих, че през април статуята на Конфуций изчезнала без обяснение)...По-добре би ми било, ако можех да не говоря – мярна ми се в просъница поредната мисъл на мъдрия Учител Кун. Да, но не е лесно...

Влияние на социалната среда върху персоналната

Милена Димитрова

От психологическа гледна точка, съзнателното чувство за това, че имаш лична идентичност, се основава на две едновременно наблюдения: възприятието на собствената тъждественост и континуитета на личното съществуване във времето и пространството и възприемането на факта, че другите приемат тази тъждественост и континуитет. Актуалността на проблематиката за трансформациите на идентичността в социалната реалност се обуславя от навлизането на психологичната теория за идентичността във всекидневния живот. Днес идентичността е свързана с преосмисляне на основните жизнени цели и избори. Как се отразяват процесите на глобализация и развитие на технологиите върху способността на човека за контрол върху собствения му живот и предоставят ли му възможност за самоактуализация.

Идентичността възниква в процеса на интеграциите на отделните идентификации. Тя не е проста сума от приетите от човека роли и се проявява в развита форма, когато човек придобие увереност в насочеността на своя жизнен път. Измененията в социалната идентичност влияят върху цялостното изменение на идентичността. Социалната идентичност може да се дефинира като общата сума от социалните идентификации на личността. Личната идентичност се състои от представата на човек за собственото си Аз, личностните му черти, външен облик, способности, умения, компетентност и др.

Способността на човека да преодолява обстоятелствата на средата и на обществото е признак за социална и психологическа зрялост на субекта и неговата активна адаптивност. Същност на тази зрялост е самосъзнанието, което се разкрива в Аз-образа. Идентичността кристализира през юношеството като опит да се определи Аз-а като уникално и оригинално творение. Тази кристализация израства от предишната дифузия: объркване на човека, който очаква, който може да се дистанцира от своето детство, но все още му липсва осъзната концепция за Аз-а, за всичко, което става в и извън него. Зрялата идентичност обединява интра-субективните процеси, които детерминират съществуването на индивида, като: кохерентна интеграция на саморепрезентациите на личността; организация на психичните защити при среща с външни заплахи; оценката на стратегиите, които помагат за успешното приспособяване към действителност-

та и нейната трансформация за акомодация на аспирациите на индивида; изследване на кохерентна автобиографична памет; и възможността за проекция на удовлетворяващо амбициите и очакванията бъдеще.

Ако Аз-ът, нашето лично тѣждество, е източник на самосъзнанието ни, на чувството за уникална индивидуалност, то ние отъждествяваме себе си и с нашите приятели, със семейството, с народа си, с други хора по света. Съществува и външна – общностна идентичност, която трудно отделяме от представата за себе си.

Човекът винаги подхожда към други хора с определени схеми към тях (един доброжелателно, друг – скептично). Нашият подход може да се различава напълно от действителността. По същия начин формираме определени възгледи за себе си.

Усещането за личностна идентичност е факт, който показва, че тази личност осъзнава приемствеността и непрекъснатостта на собственото си съществуване, независимо от измененията, които настъпват в организма и в социалната среда.

Идентичността е непрекъснат стремеж за реализация на човешкия потенциал. Заедно с удовлетворяването на първичните си нужди, хората се нуждаят и от интеграция на жизнения си опит. Формирането на целостта на личността (т.нар. его-идентичност) се осъществява в продължение на целия живот на човека, създава се чувство на устойчивост и непрекъснатост на неговото Аз.

Социализацията е процес

на придобиване на социална идентичност от личността на базата на интериоризацията на културата на групите, сред които живее. Идентичността се разглежда като многообразие от категоризации на индивида от страна на Аз-а и другите, които се променят в зависимост от ситуацията, влияят върху поведението и са в основата на смисъла на живота. Концептуализацията е свързана с формирането на идентичността; отношенията между индивидуалната и колективна идентичност; отношението между транзакциите, насочени навътре към личността, и навън, към социалното обкръжение и т.н.

Контактът между хората е контакт и на културно ниво. Всеки има определена културна идентичност. Между тях се развива също процес на акултурация. **Понякога може да се стигне до истинска криза на идентичността, при която индивидът губи основните си маркери, които са в конфликт с доминиращата култура.** Това е много важен процес за имигранти и за малцинствата.

Идентичността на индивида е неотделима от обществената идентичност, която се формира от историята на обществото. Постиганията и съхраняването на идентичността е смисълът на жизнения път на човека и успешното преодоляване на кризите на живота, гарантират формирането на здрава психо-социална идентичност.

Личностната идентичност е процес на непрекъснато конструиране, тъй като Аз-ът е изменчив и човек преминава по необходимост през кризи на идентичността. Независимо от промените, външни или вътрешни, потребността на индивидите да развият и да запазят своето Аз, е една от най-силните мотивации в човешкото поведение. Осъзнаването на своята индивидуалност и единственост се постига чрез разглеждане и оценка на Аз-а

в настоящето, в миналото и в бъдещето. Невъзможността да се контролира миналото, настоящето и бъдещето може да доведе до деперсонализация на личността, изразено с различни прояви – амнезия, хистерия, депресия и други психологични разстройства. Предпоставка за развитието на целостта на Аз-а е субектът да възприема бъдещето си на базата на своето минало и настояще, също така субектът да е уверен в личните си действия, а не на случайните такива в постигането на целите, които си е поставил в живота.

Идентичността е личностна, субективна, но едновременно с това тя е и социална, обективна. Личността, защото е локализирана в субективния свят на човека, и социална, защото процесите на нейното формиране са социални.

Наличието на идентичност предполага устойчивост на самовъзприятията на индивида, увереност в това, че другите го възприемат такъв, какъвто той е.

Разбирането на Аз-а като единствоотъждественост и нетъждественост към себе си, като потопеност в битието и безкрайна обвързаност в различни диалогични отношения с другите, като самореализиране във времето може да бъде постигнато с идентичността.

Идентичността притежава твърде различни измерения. Тя може да бъде видяна като континиум, който включва чувството за собствената тъждественост, единството на различните его-състояния и усещането за принадлежността в групата, позицията, която Аз-ът заема спрямо другите. Индивидът не живее сам за себе си, той принадлежи на различни групи и чрез това постига собствената си идентичност. **Знанието за принадлежност създава условие за развитието на идентичността.**

Чувството за национална идентичност е нещо като изкуствено създаден имунитет, който е достояние на всеки

ЛИЧНОСТНИТЕ ХАРАКТЕРИСТИКИ И ИДЕНТИЧНОСТ

човек, независимо от държавата, към която принадлежи. Измеренията на чувството за отношенията към другите на българина обаче са твърде нехомогенни и разнопосочни. Част от нацията се прекланя пред достиженията на чуждите култури (или псевдокултури), друга част – отрича изцяло останалия свят и неговите културни или национални богатства. Или просто не се интересува от тях.

Историческата територия или родина, общите митове и историческата памет, масовата публична култура, общите, закрепени със закон, права и задължения, общата икономика с териториална мобилност за всички членове – това са елементите, които се съчетават по разнообразни начини и изкрystalлизират в различни форми на националната идентичност. Корелативното понятие за изясняване на тяхната специфика е понятието нация.

Разграничава се Kulturnation – пасивната културна общност, от Staatnation – активната, самоопределяща се политическа нация. Има два различни типа национална идентичност. Единият разглежда връзката на индивида с нацията като избор, другият – като принадлежност. При първия индивидът принадлежи на определена нация, но той избира на коя да принадлежи. При втория, независимо дали остава в своята общност, или емигрира в друга, той е неизменно, органично свързан с общността на своето раждане и произход. Когато човек е лишен от „наше“ и е в невъзможност да изгради „свой“ свят в неустоения и неподреден свят около него, той се оказва фактически лишен от идентичност.

Когато човек няма своя идентичност или когато я е изгубил, тогава е неизбежна, необходима или просто по-леко се осъществява идентификацията с някаква налична социална група. Тя може да е общностно образование или по-скоро социална категория и да варира в многообразните междин-

ни варианти, но така или иначе притежава някакви граници, характеристики, специфични белези, които я отличават за себе си и за другите и я правят значима за индивида.

Националната идентичност, или още наричана национално самосъзнание, е феномен на модерността, на конституиращата се или конституирана национална държава. Национална идентичност и национално самосъзнание са два аспекта на един и същ процес – самоосъзнаването. Именно институциите на модерното общество имат за задача да съдействат за трансформирането на старите връзки, прикрепящи индивида към общността, към традицията и рода. **Националната идентичност е специфична форма на идентификация на индивидите в качеството им на граждани с политическо съзнание за принадлежност.**

Формирането на **българската национална идентичност** започва по време на османското робство с изграждането на българското национално самосъзнание, което се основава на чувството за принадлежност към българската народност. Тя е междинно състояние между етноса и нацията като общество на граждани, обединени от идеята за обща държавност. Народността по своите параметри е „над“ етническата общност, но „преди“ нацията. Това отношение не е само диахронно, а отразява и съществени разлики в начина на структуриране и функциониране на тези три различни типа общности, т.е. синхронно.

Изграждането на българската национална идентичност има две основни насоки. Първата е борбата за самостоятелна Православна църква. Втората е свързана с националното освобождение. Именно поради това тези два елемента – етническото

самосъзнание и принадлежността към християнското вероизповедание образуват носещия конструкт в националната идентичност на българина.

Представите за автономия и автентичност, символите на самочувствие и неподлежащо на съмнение единство (например повторно театрално разиграване на събитията от борбата за независимост, символи от природната среда и исторически паметници или местни продукти, занаяти и др.) илюстрират сливането на когнитивния и експресивния аспект и връзките с по-обхватни чувства и стремежи.

Представите за автономия, идентичност, национален дух, автентичност и братство образуват един взаимосвързан език или дискурс, който има свои-

те експресивни церемонии и символи. Тези символи и церемонии са толкова дълбоко навлезли в света, в който живеем, че ги приемаме като дадености. Те включват очевидните атрибути на нацията – знамената, химните, парадите, валутите, столиците, клетвите, фолклорните костюми и музеи, военните паметници, възпоменателните церемонии за загиналите в името на нацията, паспортите, границите – както и по-приритични аспекти, като националните забавления, провинциалния бит и пейзаж, народните герои и героини, народните приказки, етикетата, архитектурните стилове, изкуствата и занаятите, градоустройството, правната норма, образованието и военните устава – всички онези отличителни обичаи, нрави, стилове и начини на държане и чувстване, които са оформени от членовете на общността на историческата култура.

Националната идентичност може да се мисли етнически – общността се консолидира около общи митове за про-

изход, героична история и т.н.; или пък националната идентичност се полага преди всичко като политико-гражданска – стъпва върху приемането на определени права и правила, конституиращи дадена общност като политическа. Докато първият тип идентичност черпи ресурсите си и емоционалната си сила от миналото, тя е *идентичност, базираща се на чувство*; то втората трябва постоянно да се самодоказва в политическо участие, във всекидневен плебисцит, тя е активистка идентификация с политическа общност. Политико-гражданската идентичност, тъй като предполага идентификация с политическата общност на дадена държава, изисква зачитане на нейните институции и ред, на правата на всички нейни граждани и, както вече стана дума, политическо участие. Този тип идентичност е едно от ключовите достижения на западноевропейската модерност – тя е възможна при стабилна демокрация, зачитаща човешкото достойнство и свободи; тя е отворена, в някакъв смисъл претендираща за универсалност идентичност, доколкото полага всички хора като равни по достойнство и пред закона; равни по права и задължения. Културната или етническа идентичност е партикуларна, тя отделя хората съобразно особената историческа траектория, положила дадена група като точно тази група. Трябва да се направи разликата между политико-гражданската идентичност и същинската гражданска идентичност, може би по-точно е да се каже гражданското самосъзнание; първата предполага идентификация и участие в политическата общност на нацията държава; второто изисква идентификация не само с ценностите на държавата, но отстояване на ценностите на гражданското общество – възможности за политически и културен плурализъм; още по-активистко участие в социалния живот от гледна точка на защита на определени каузи, точно това отстояване не би могло да се случи без самосъзнание.

Следва

Излезе книга със стихотворения на психолога проф. Азаря Джалдети

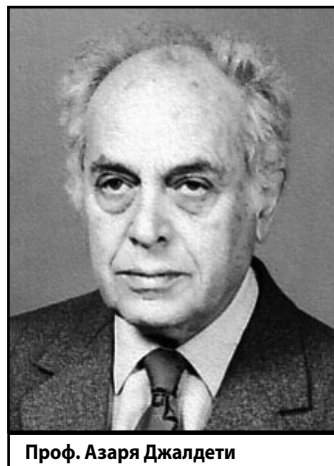
През лятото на 2011 г. излезе в Пловдивското университетско издателство книга на проф. д-р Азаря Джалдети. Не е изненадващо, че името на известния психолог стои на корицата на книга, изненадващото е, че книгата е с поезия. Стиховете в нея са от различни периоди, като най-ранните са от 1939 г. Заслугата за издаването на „Посвещения и други“ е на проф. д-р Асен Карталов и проф. д-р Никола Балабанов, които подготвиха материалите в сборника, а също така са включили и два свои текста, посветени на проф. Джалдети.

Проф. Балабанов участва с „Първият психолог на Университета“, проф. Карталов с „Личност и звание“, както и с кратък предговор към изданието.

Това е един прекрасен жест на нашите колеги към проф. Джалдети, който идва като преподавател в Пловдивския университет през 1967 година, а днес, вече пенсионер, е в навечерието на своята 90-годишнина. Пожелаваме му много здраве и дълголетие!

Предлагаме Ви две стихотворения от книгата „Посвещения и други“.

„Пловдивски университет“

Проф. Азаря Джалдети

ДЪБЪТ

Където сянката си просваше,
самият дъб лежи сега
умрял.
Не ще се борят нивга вече
с вихрушките
тез мъртви
клони.

Събрани, хората наоколо
се чудят и главите клатят:
„Я го виж! Той бил гигант“

Лежи дъбът. А тук и там
от царствената му корона
птичи домове стърчат,
направени от кал и сламки.

А хората:
«Той бил добър!»
«Виж колко птици подслонил!»

Лежи дъбът –
той ням е,
глух е
за закъснелите похвали.
А всеки хвали,
хвали
и сече!

Ей идва вечер,
и всеки тръгва към дома
с със тежък сноп на рамо.

Във въздуха се чува плач:
едно славейче плаче –
то търси родното гнездо,
що няма да намери.

ЕСЕННА МЕЛАНХОЛИЯ

Ах, цигулари,
душите си струнни
във кожени черни кутии положихте –
в кожени черни ковчези.

Старият парк със естрадка замлъкнала,
с неми дървета умислени,
с дълги алеи, в извивки застинали –
паркът, напуснат от своите цигулки,
надвит, се предаде.

В тоз час, със викове зли връхлетяха връз него
от всички страни изведнъж ветрове.

Рано смрачи се и бързо се спусна
тежка, зловеща затихналост.

Мъртва тишина!

Затуй,
ти, мой песенен ромон в гърдите,
за миг не замлъквай, те моля,
до края на моите дни на земята!

ЗАДАЧИ. ГЛАВОБЪЛЪСКАНИЦИ

(математика
за всички)

1. Гражданин прави покупка за 105 лв. с 33 банкноти. Използва само банкноти по 2 лв. и по 5 лв. Колко петолевки е използвал?

- а) 21, б) 15, в) 13,
г) 11, д) 9.

2. По колко различни начина може да се облепи пратка на стойност 2,50 лв.,

ако използваме марки от 1 лв. и от 50 ст.?

- а) 3, б) 6, в) 4,
г) 10, е) 5.

3. В моето портмоне имам 51 монети от 1 лв. и от 50 ст. на стойност 35 лв. Колко са монетите от 1 лв.?

- а) 32, б) 29, в) 31,
г) 20, д) 26.

ОТГОВОРИ НА ЗАДАЧИТЕ ОТ МИНАЛИЯ БРОЙ

1. Търсеният цвят е зелен.
2. б).

Подготвил:
доц. д-р Георги КОСТАДИНОВ